Nagyvárad, 1895. I. évfolyam 28. szám. Vasárnap, január 27.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Apácza-utca 3. sz.**

A lap szellemi részére vonatkozó közlemények a szerkesztőség czimére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:
A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . 6 frt — kr.
Félévre . . 3 » — »
Negyedévre . 1 » 50 »
Egy hónapra — » 60 »

Helyben házhoz hordva:
Egész évre . 8 frt — kr.
Félévre . . 4 » — »
Negyedévre . 2 frt — kr.
Egy hónapra — » 80 »

Vidékre postán szállitva:
Egész évre . 10 frt — kr.
Félévre . . 5 » — »
Negyedévre . 2 » 50 »
Egy hónapra 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr.

A taktika.

A kormányválság tehát véget ért, a miniszterek elfoglalták nemcsak egyenkint hivatalaikat, hanem testületileg is bemutatták magukat ugy a képviselői — mint a főrendi házban, a kronikások fel is jegyezték, ország-világ olvasta is azokat a beszédeket, melyeket egyes miniszterek hivataluk elfoglalása alkalmával tartottak, valamint a kormányelnök bemutató beszédjét is.

Sok minden foglaltatik e beszédekben, mik figyelmünket leköthetik, de mi jelen alkalommal csak egy pontra hivjuk fel az olvasó figyelmét, arra a taktikára t, i. mely a történt nyilatkozatokban foglaltatik, mely bizonyára nem egyéni hajlam, hanem a kormány közös megállapodásának kifolyása.

Az uj kormány látva bizonyára, hogy bukott elődeinek, erőszakos, kiméletlen és intransigens eljárása az ország legnagyobb számával dicsekvő kath. egyházzal szemben, mily mozgalomnak lett szülője vallási téren, hogy a kath. öntudat mily rohamosan, a liberalismusra nézve mily veszteljesen ébred, jónak látta a modort megváltoztatni, jobban mondva olyan nyilatkozatokat tenni, melyek implicite elitélve az eddigi eljárást, arra vannak szánva, hogy a katholikusokat a jövőre nézve megnyugtassák, világosan mondva elaltassák.

Wlassics Gyula vallásügyi, Erdélyi Sándor igazságügyi miniszter, Bánffy Dezső miniszterelnökkel egyetemben, nyilatkozataikkal versenyezni látszanak egymással ama törekvésben, hogy megnyugtassák a katholikusokat, kijelentvén, hogy érdekeik, vállási érzelmeik — mint Bánffy báró mondja — megsértése lehetőleg elkerültetnek a három, már szentesitett törvény végrehajtásánál, mert, mint ismét Bánffy mondja, a kormány a mai válságos viszonyok közt a kedélyeket leakarja csillapitani.

Hát biz' ez nagyon szép, nagyon üdvös törekvés is volna, mert bizony-bizony itt volna az ideje, hogy a szabadelvünek nevezett kormányok, pártjuk és sejtőjuk által felzaklatott szenvedélyek lecsillapittassanak és mi két kézzel támogatnánk a kormányt ez irányu őszinte törekvésében.

De hát, őszinte ez a törekvés? vagy nem inkább taktikai cselfogás a kormány részéről, hogy a katholikusok megnyugodjanak, megkezdett actiójukkal felhagyjanak és a kormány annál könnyebben a nyakukra hághasson? igen, ez a cselfogás rejlik a kormány békésnek látszó nyilatkozataiban; csakhogy a katholikusok nem mennek be többé a kelepczébe és hogy be ne menjenek, arra elég ok a mult, de elég ok van a kormány nyilatkozatában is.

Bánffy báró kormánya, mint azt világosan kimondja, az összes egyházpolitikai törvényeket végre akarja hajtani, csak is a végrehajtásnál akarja a sérelmeket »lehetőleg« elkerülni; — bevallja tehát azzal, hogy a végrehajtással mégis fog sérelem elkövetteini, de ő ily módon mégis pacificálni akar bennünket. Vajjon akadna igaz kath. ember ki ezt őszinte pacificáló eljárásnak elfogadná? Azt vajjon Bánffy báró komolyan tudná elhinni, hogy a katholikusokat nyilatkozata pacificálni fogja?

T. miniszterelnök ur, mi a pacificatiót, a megnyugtatást nem igy fogjuk fel; ami megbékéltetésünk csak akkor fog — ha nem egészen is — bekövetkezni és a miniszterelnök ur is csak akkor érheti el, ha az a három szentesitett törvény adakta tétetik; fenntartani azok lényegét, ez reánk sérelmes, tehát nem megnyugtató, még ha, lehetőleg kiméletesen hajtatik is végre; mert hiszen mégis csak végrehajtani akarják; mi tehát még a »lehetőleg« clausula daczára sem megyünk be a csapdába, hanem azonkivül maradva, fogjuk folytatni megkezdett akcziónkat.

Ugy van, folytatni fogjuk, mert nekünk nem csak nem lehet, nem csak nem szabad visszalépni a megkezdett akcziótól, hanem inkább azt intensive és extensive még fokozottabb erélylyel kell folytatnunk, kimondjuk minden taktikázás nélkül — még akkor is, ha a kormány, mint hisszük, képtelen lenne ama törvények végrehajtására és azok csak papiron maradnának.

A reánk erőszakolt harcz folytatásának oka nagyon kézzel fogható és abban központosul, hogy egyszer-mindenkorra lehetlenné akarjuk tenni a hitünk ellen gyártandó törvények hozatalát és a nemzetnek vele együtt járó elvallástalanitását, meg elkereszténytelenitését. Erre nekünk garanczíát nem nyujt semmiféle liberális szellemü kormánynak bármily ünnepélyes igérete, vagy az ismeretes törvényeknek esetleg végre nem hajtása, mind ez csak a multban elkövetett sérelem jóvátevése lenne, ami, elismerjük, hogy szintén »valami«, de a jövőre nem biztositék, mi pedig e jövőt akarjuk biztositani, amit csak ugy tehetünk, ha a katholikus törekvések többséget nyerve, a kormányzás irányára a befolyást magunknak biztositjuk. Igy, csak igy jöhet létre a teljes pacificálás, a kedélyek minden irányban való megnyugtatása, de nem — taktikázás által. Ebből már nagyon elég volt, eleget taktikáztak ellenünk. Fel is forgatták a nemzet békéjét, de szerencsére az élők sorából nem tudtak kitaktikázni, haldokoltunk, de nem haltunk meg, a sok taktikázás inkább felvillanyzó hatással volt reánk és most tetteinkkel fogjuk a sok taktikázónak nyilt harczban bebizonyitani, hogy élünk, ami a taktikázók elsöprését jelenti a piros bársony székekből.

Dr. Nemo.

Báró Bánffy Dezső miniszterelnök képviselő-jelöltsége.

Szilágy-Somlyóról saját tudósitónktól veszszük a tegnapi lapunkban közölt távirati hirt kiegészitő következő részletes értesitést:

Lapunk mai száma 12 oldalra terjed.

Folyó hó 25-én délután 2 órakor Gencsy polgármester elnöklete alatt a szinházban értekezlet volt, melyre pártkülönbség nélkül hivatalosak voltak a választó polgárok. Mile járásbiró óhajtja, hogy a szabadelvüség zászlótartójához Bánffyhoz visszakerüljön a mandátum. Barta Endre ügyvéd, ki husz év óta függetlenségi — anélkül, hogy a zászlót meghajtaná a hatalom előtt, — pártja nevében kijelenti, hogy magyar gavallérhoz illő módon nem fognak akcióba lépni a miniszterelnök-képviselö ellen. Tiz tagu bizottságot választottak a választások vezetésére. — A gyülés után 4—5 zászlóval, melynek tartói városi bakterek voltak, zeneszóval vonult végig az utczán néhány — a Bánffy birtokosoktól legelőjét féltő vidéki gubás ember. Este a szinházban (ugy hirlik: alkotmányos költségen) a polgármester nagy vacsorát adott, melyre boldog-boldogtalan hivatalos volt.

A választó polgárok komolyabb része viszszahuzódva szemlélődik. Ennek oka egyrészt — ki merjük mondani — a görög katholikusok megbizhatatlansága, — másrészt a leghevesebb ellenzékiek megszelidülése, — talán megszelidítése. — Amazok miatt néppárti, emezek miatt más ellenzéki jelölt győzelemre nem juthatna, legfeljebb a korteseknek — ez időszerint legkevésbbé vérmes — zsebbeli kilátásait villanyozná föl az ellenjelölt fölléptetése.

Az egyházpolitikai javaslatok a főrendiházban. Miként a félhivatalos jelenti, az egyházpolitikai javaslatok a főrendiházban csak a jövő hó második felében kerülnek tárgyalásra. Ugy látszik, nem kapta meg a kormány a kellő támogatást arra, hogy a hirtelen meglepetések kortesfogásait a törvényhozás terén is alkalmazhassa. Egyelőre ez is vivmány!

Lapszemle.

Budapest, 1895. jan. 26.

A **Magyar Állam** a Wlassics programmbeszédjével foglalkozik s azt elfogadhatónak tartja a kath. autonomiáról, a kongrua rendezéséről és a közoktatásügyi programmról mondottakra nézve, de az egyházpolitikai kérdésekre nézve azt mondja, hogy az ellen küzdeni fog mindig, még ha enyhitenek is valamit e törvényeken. Mert ezeket el kel törölni teljesen, nem pedig engedni belőle valamit.

A **Hazánk** arról panaszkodik, hogy habár már csak egy év választ el bennünket a milleniumi kiállitástól, mégis nagyon csekélyek az előkészületek arra nézve, hogy ezzel a killitással szégyent ne valljunk Európa előtt; különösen pedig el van hanyagolva a mezőgazdasági osztály, melyre pedig nálunk mint par excellence földmüvelő államnak különös sulyt kellene fektetnünk. Azért felhivja a főpapságot és arisztokráciát, hogy ne csak a történelmi, müvészeti stb. kiállitásban, hanem a mezőgazdaságiban is részt vegyenek.

A **Nemzeti Ujság** azt mondja, hogy az új kormány a függőben levő két egyházpolitikai törvényjavaslatra nézve megállapodott abban, hogy azokból mindazokat törli, melyek a két ház között a konfliktust továbbra is fenntartanák. Az ilyen kompromissum pedig alkotmányjogot sért, melynek ellene kell szegülni minden áron.

A **Pesti Hirlap** szintén e compromissumról beszél s azt nagyon méltányosnak és helyesnek tartja, mert csak ily módon lehet végre az ország nyugalmát visszaszerezni.

A **Pesti Napló** összehasonlitást tesz a franczia és magyarországi politikai pártok készülőben levő fuziójáról s az mondja, hogy ha ezt a kérdést mélyebben tanulmányozzuk, oda jutunk, hogy a franczia pártoknál ez lehetetlen, mig a magyarországiaknál minden jel oda mutat, hogy ez be fog nemsokára következni.

A **Nemzet** a Wlassics beszédjével foglalkozik s azt mondja, hogy e beszédből is meggyőződhetik mindenki, hogy a kormányban csak személy, de nem egyszersmind irányváltozás is állt be. A szabdelvüség ezután is teljes mértékben uralkodni fog az országban.

A **Magyarország** szerint Fejérváry honvédelmi miniszter törvénysértést követett el avval, hogy a törvényben meghatározott ujoncz jutalékon felül besorozott ujoncok kiképzésére 600,000 frtot követel. Ez pedig absurdum, mert senkitől sem lehet követelni, hogy pótlék legyen, más évfolyamok hiányáért s ezért e követelésnek erélyesen ellenszegül.

A **Magyar Hirlap** a véderő törvény hirhedt 25-ik §-áról ir. — Ezek tapasztalata bizonyitja, hogy a tartalék tisztek szüksége többé fenn nem forog, sőt a hadseregeg tartalékos tisztekkel annyira el van látva, hogy a tiszti vizsgát sikerrel letett önkéntesek csak hadapródokká neveztetnek ki. Tehát a gyakorlat is igazolta, hogy eme §-nak semmi haszna sincs. E végből reméli, hogy a hadügyminiszter e szerencsétlen §-t elfogja törülni.

Az **Egyetértés** a franczia kormányválságról ir, — huszonnégy óra alatt a nagy válság teljesen el volt intézve, ugy, hogy Francziaországnak a belső rendjére, az általános kormányzati tevékenységére s a parlamenti pártok viszonyára semmiféle következmény nem hárult belőle. Az események rendje csakugyan azt látszik bizonyitani, hogy az elnöki állás a legkevésbé fontos a köztársaság alkotmányos szerkezetében, mert üresedése nem okozott komoly nehézségeket.

A **Budapesti Hirlap** kikel azon visszaélések ellen, hogy a képviselők az állammal szerződéses viszonyban álló intézeteknek igazgatói lehetnek s igy megtörténik, hogy egy-egy képviselő 8—10 ilyen banknak vagy intézetnek igazgatója igy pld. Mezei Mór, ki 15 helyen, Hegedüs Sándor, Helfy Ignácz stb., kik 7—8 helyen igazgatók s ezért megdicsérendőnek tartja a bukott miniszteriumot azon határozatáért, hogy kimondta, hogy a ki képviselő, az az állammal ilyen viszonyban álló magyar folyam és tengerhajós részvénytársaságnak igazgatósági vagy felügyelő bizottsági tagja nem lehet.

Neues Pester Journal a Magyarország és Bulgária közötti conflictusról czikkezik a vámok dolgában.

A **Pester Lloyd** budapesti lakás viszonyokkal és a házterületek árában beállott drágulásokról ir.

Országgyülés.

A képviselőház ülése.

Január 26.

Elnök Szilágyi Dezső. Iegyzők Bartók, Perczel Béni.

A miniszterek közül jelen vannak: Wlassics, Josipovics, Fejérváry.

Az ülés elején nagy derültség történt. Meszlény Lajos a kis Papp Géza beszédét kivágta hasábonkint s aztán egymáshoz ragasztotta a hasábokat pántlikaszerüen. Mikor Papp

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az én első forintom.

— A »Tiszántúl« eredeti tárczája. —

Irta: **Nix.**

Hová tüntetek boldog gyermekévek tiszta örömeitekkel, önzetlen fájdalmaitokkal?!

Be jól is esik visszagondolni rátok az élet legválságosabb, legkomolyabb pillanataiban! Boldog, aki szivének legelrejtettebb szögletében megőrzött ebből a korból egy keveset, abból az igazán nemes, magasztos érzelemből, melyet a psychologia idealizmusnak, a századvég anyagias gondolkozásmódja bolondságnak nevez és nonsens-nek tart. Sokszor előfordulhat az életben, hogy ezek a gyermekkori érzelmek, egy szerető édes anyának emlékezete csusztatja le ujjunkat ravaszáról a pisztolynak, melyet az élet keserüsége, vagy ha ugy tetszik a sors kegyetlen tréfája halántékunkra szoritott. — — —

Ezek között a féltékenyen őrzött gyermekkori emlékek közt nem utolsó helyet foglal el az én lelkemben első keresményemnek, az én első forintomnak története.

Szegény jó anyám korán lett özvegygyé. Olyan korán, hogy mi gyermekek nem is emlékeztünk jól vissza az egykori jóllétre.

Öntudatunk ébredésével azt a szegényes, kis szobát tartottuk a mi ősi hajlékunknak, a hol árvaságunkat megkezdettünk. Ennél pompásabb otthont nem ismert a mi gyermeki kedélyünk. Azok az öreg kopottas butorok, a mi gyermekjátékainknak, buvócskáinknak bizalmas jó barátai, ezek minden királyi trónusnál fényesebbek voltak a mi szemeinkben. Az öreg czicza meg a »mándi« az ő — régi jóllétre emlékeztető pompás kalitkájában: ezek voltak a mi játszótársaink. Boldogok voltunk, mert megelégedettek valánk.

Néha, mikor az ablaknál varrogatott anyánk, mély bánattal jóságos arczán és ha ilyenkor hiába kérdeztük: — mi bajod van anyuskám? — nem felelt, csak elmerengett a kis ablak rezedái között, messze, messze; mi azt hittük oda, ahol a láthatár a szőlőhegyekre borul, pedig vissza a multba, az elveszett boldogságra! Némán, zokogás nélkül pergett le ilyenkor egyik könnye a másik után ölébe hanyatlott varrására, tüvel összeszurkált kezeire.

Csak ilyenkor derengett vissza emlékembe a multnak egy-egy képe és szoritotta össze lelkemet valami homályosan sejtett nagy veszteségnek nyomasztó keserü érzete.

— Anyuskám miért nincs itt Johann, hogy kitisztitsa czipőnket és miért főzöl te Léni helyett?

Az utóbbi t. i, a mi szakácsnénk volt, az előbbi pedig egy becsületes stájer privatdiener, aki az ő csukaszinü vadász egyenruhájában az én első csinjeimnek istápolója és jóságos mentora volt. Akkor már bizonyára boldog pár valának és valahol a Stajer-hegyek között a répa-földet kapálták.

Akkor még erősen hittem, hogy a hüséges Johann minden hajnalban eljő, hogy az ő kis gazdájának kitakaritsa a czipőjét. Pedig szegény jó anyánk végezte el ezeket a szolgálatokat nagy titokban, mig mi édesen aludtunk.

Szegényesen éldegéltünk; de az anyai szeretet édessége megfüszerezte a fekete kenyeret is, ha egyéb nem jutott vacsorára.

Az első nagy szomoruság akkor ért, midőn ezt a kedves bizalmas kis otthont el kellett hagyni, hogy egy katonai intézetbe menjek. De milyen nagy volt aztán az öröm, mikor a tanév végével ujra viszontláthattam a mi kis otthonunkat, ujra éreztem fejemen az én jó anyámnak simogató kezét.

De a tünő évekkel mindjobban megrendült lelkemben a boldogságnak az a tudata, mely a mi gyermeki felfogásunk szerint ezt a kis hajlékot betöltötte. Mindig világosabb lett előttem, hogy mennyit nélkülözött, mennyit dolgozott, mennyit éjszakázott a mi egykor jó módhoz szokott édes anyánk, hogy minket fölneveljen.

Minél határozottabb alakot öltött előttem ennek tudata, annál jobban befészkelte magát szivembe a vágy, hogy szegény anyámnak sorsán könnyitsek.

Hányszor olvastam Hoffmann szép elbeszéléseiben hozzám hasonló kis emberekről, akik már hozzájárultak keresményükkel a háztartás gondjainak viseléséhez. Éjjel-nappal foglalkoztatott a gondolat, hogy miként lehetne pénzt keresni? — De hasztalan.

Szótalanná, szomoruvá lettem, hogy már 11 éves »nagy fiu« létemre nem voltam képes az anyámat segiteni.

Éppen otthon töltöttem a szü..időket és a szerencsés véletlen megismertetett egy titkos drámairóval, aki minden esztendöben irt egy

Géza a terembe jött, Meszlényi az összetekert bezzédet kibontotta Papp Géza mellett s kitünt, hogy a beszéd kétszer akkora hosszu, mint maga Papp Géza.

Az elnöki jelentések után következett a napirend:

A kultusz budget tárgyalása.

Tuba János: A kormánypárt rokonszenves figyelme mellett beszél a népoktatásról, amelyet államositani kiván . . .

Szilágyi Dezső: Csendet kérek a baloldalon. (Derültség).

Tuba János: Államositani kivánná különösen a felekezeti iskolákat is, amit azonban egyelőre részint felekezeti féltékenység, részint pénzügyi szempont gátol. A népoktatás terén előforduló visszásságokon való segitésnek egyik első rendü eszközéül jelöli meg a néptanitók képesitésének reformját. A néptanitói pályára lépőktől magasabb elöképzettséget kell követelni, a tanképesitést meg államositani óhajtja. Hosszasabban beszél a középiskolai oktatásról, a tanfelügyelői intézményről. Végül kijelenti, hogy a költségvetést elfogadja s a kormányprogramm iránt nagy a bizalma.

Madarász Imre: Magától a minisztertől hallotta tegnapelőtt, hogy nagy a baj a népoktatás terén. A baj igen nagy lehet, amikor már a mindent szépitő miniszterek is beismerik. Két és fél évtizeden keresztül oly törvények alapján adminisztrálták a közoktatásügyet, amely törvényről maga a miniszter konstatálja, hogy az rossz és sürgősen revizió alá kell venni. Ezután a mult évi miniszteri jelentés ismertetésével s a Papp Géza beszédével foglalkozik; az után a tanitói és tanárhiányról beszél. Csodálatosnak tartja azt a politikát, amely zajong a tanitóhiány miatt, de nem gondoskodik arról, hogy a tanitóknak megfelelő megélhetési módot biztositson. Beszél ezután a 7—8 éves gyermekek tulterheléséről s aztán kijelenti, hogy a budget kicsi, az abba beállitott tételek még az iskolapadok letörlésére sem elegendők. Elfogadja a költségvetést. (Élénk helyeslés a szélsőbalon.)

Kovács Albert: Nagy figyelem közt állitja szembe a miniszter beszédeit aztán figyelmezteti a házat, hogy tudomása szerint a kormány a még főrendiházi tárgyalásra váró két egyházpolitikai törvényjavaslat egyikéből konczessziókéut. A felekezetnélküliségre vonatkozó részt fogja kihagyni a zsidó reczepczionális törvényből pedig a zsidó vallásra áttérhetés jogát. Ha ez a két dolog nem lényeg a két javaslatban s az ezekhez való ragaszkodás csak a szavakhoz való merev ragaszkodást és czélttévesztett politikát jelentené: akkor nem tudja mi a kormány felfogása szerint a lényeg és nem tudja, mit tart czélhoz vezetőnek. (Tartós helyeslés.) Majd a közoktatásügygyel foglalkozik és sok élességgel birálja a miniszter programmját, amelyet tanfelügyelői stilus gyakorlatnak nevez. Bőven foglalkozik a polgári iskolákkal, amelyekre nézve azt óhajtja, hogy azokat adják vissza eredeti rendeltetésüknek s ne neveljenek azokban félkegyelmü embereket, akik gyönge ténsurakká válnak s örökös pályázókká. Majd a középiskolai s aztán az egyetemi oktatásra, és derültség közt mutatja ki, hogy a miniszter programmbeszéde csupa puskázás zsurnaliszták czikkeiből. (A beszéd alatt Csáky Albin, Berzeviczy és Pulszky Ágost egymás mellé ülnek, amire a szélsőbal éljenez). Elfogadja a költségvetést.

Pulszky Agoston: (A szélsőbal menekül a folyosóra.) Mindenekelőtt azt fejtegeti, hogy az előző kormány nem akart kulturharczot s amit a kormány tett az eddigi vivmányok megteremtése és fönntartására, az nem volt kulturtámadás a felekezetek ellen s aki az elvek integritásának föntartásával a békére törekszik, annak öszinteségében legalább is nem ildomos kételkedni. Ez után polemizál az összes eddigi szónokokkal, akiknek beszédét a modern társadalmi élet fluktuácziói közrehatásának kölcsönősség szempontjából, a keresztül-vitel föltételei szigoru lánczolata kellő figyelembevételével óhajtja a komoly kritikai mérlegelés alá venni.

Andreánszky Gábor: No, ezt a mondatot lefotografálni! (Derültség.)

Pulszky Ágost: Nem hiszi különben, hogy a népoktatási törvény reviziója hamarosan sorra kerülhessen s ami reformálandó, azt a törvény reviziója nélkül, adminisztrativ uton is el lehet érni; de amennyiben számos körülmény mégis szükségessé teszi a reviziót, ez esetben megelőzőleg igen széles körü tanulmányokat kell tenni s addig mindenesetre várni kell, amig a nemzetiségi és felekezeti féltékenység legalább is meg nem csitul. A népoktatásügyi törvény reviziója ujabb tüzes harczot jelentene mostanság. Ez után a nőképzésről beszél, amelyről Wlassics elfelejtett nyilatkozni. Végül kijelenti, hogy a költségvetést elfogadja. (Helyeslés a jobboldalon.)

Karczolatok.

Azért a 13 szász képviselői szavazatért a »szászok ostora.« Bánffy miniszterelnök megkötötte a szövetséget, a paktumot a megostorozott szász atyafiakkal. Mert különben veszélyeztetve van a liberálizmus uralma.

Az egyházpolitikai mozgalommal »meglepett« körök semmi paktumra nem léptek egymás közt. Már csak Biharmegyét tekintve, ennek 1893. évi »hires« tavaszi közgyülésén 360 »összerendelt« szavazat állott 40 »klerikális« sötét, penészes szavazattal szemben. E 40 szavazatot néhány kath. pap, még néhányabb görög szertartáshoz tartozó egyén, egy-két izraelita polgártárs és csekély számu nem befolyásolható független ur adta le. Elmaradt 200 szavazó. Paktum, összebeszélés, verbuválás, korteskedés ebből a 200-ból többet összehozhatott volna.

És mégis — mégis az a »Szabadság« akkor, a nagy diadal mámorában az ő »házi« stylusával azt irta, hogy »a barátcsuha szövetkezett az oláh bocskorral.«

Kiváncsiak vagyunk rá, vajjon a »Szabadság« pártjának szövetkezését, a magyarokat a külföld előtt folyton denuncziáló schulvereinos szászokkal, a maga szája ize szerint miféle épületes mondással tudná kifejezni?

*

Az a hires liberális sajtó azzal is kérkedett, hogy ha a főrendiház meg nem szavazza a teljes vallásszabadságot, vagyis felekezetnélküliséget, ezt a kormány rendeleti uton is életbe léptetheti.

Most egy lap arról mert irni, hogy ugyanaz a kormány ugyancsak rendeleti uton facultativ polgári házasságot szándékozik (?) behozni . . .

Hogy erre mit mond, és milyen hangon ugyanazon liberális sajtó? — az ott olvasható a »Szabadság« mai vezérczikkében.

Mi megcsináljuk e lap mellett a reclámot: tessék azt a vezérezikket elolvasni. És akkor mondja bárki is: van-e szükség egy illedelmes hangu lapra.

NAPTÁR.

— Január 27. —

Vasárnap. Róm. kath. Aranyszáju szt. János, Prot. Krizosztom. Gör. kel. jan. 15. Pál remete. Izr. Scheb. 2.

Nap kél 7 óra 15 p., nyug. 4 óra 39 p. Holdkelte 8 óra 19 p., nyug. 6 óra 11 p.

Január 27. A Szépitési-egylet közgyülése.
Február 27. A nagyváradi 48-as kör estélye.
„ **31.** Nagyváradi román ifjuság tánczestélye.
„ **2.** Szalontai olvasó-egylet tánkzestélye.
„ **2.** Kaszinó bál Nagyszalontán.
„ **2.** Iparos bál Sarkadon.
„ **2.** Jelmezbál Mező-Telegden.

szomorujátékot, melylyel nagy titokban az akadémia nagy dijára pályázott. Hogy a drámai muzsa ellen elkövetett emez atentatumai napvilágra ne jöjjenek 3—4 jóirásu gyermeket szedett össze, akik az ő szobájában töltötték el nagy titokban szabadidejöket a drámairodalom eme legujabb termékének letisztázásával.

Valamelyik játszótársam ajánlatára kerültem én is ezek közé a titkos iró-deákok kőzé.

Hogy dobogott a szivem az örömtől arra a gondolatra, hogy 4—5 heti szorgalmas irással egy szép verses könyvet és egy ezüst tallért kereshetek!

Örültem előre a verses könyvnek is, mert még könyvem — a tankönyveket kivéve — sohasem volt; de nem kevéssé örültem a tallérnak. Boldoggá tett az a gondolat, hogy majd egy szép napon elébe állhatok az én kedves jó anyámnak és odaadhatom neki első keresményemet.

Elkezdödött a munka lázas szorgalommal. Minden délutánomat a titkos dráma-mühelyben töltöttem.

Egy hó mulva a »Visegrádi torony« czimü 5 felvonásos szomorujáték le volt tisztázva és én boldogan szorongattam keblemre a »Dalok és költemények« czimü verses könyvet zsebemben egy ujdonat uj 1 frtos tallérral, az én becsületes munkával szerzett keresményemmel.

Milyen vagyonnak képzeltem én azt az egy forintot ?! Utközben titkon meg-megnézegettem, szeretteljesen simogattam; mert az a gondolat, hogy ezzel az én foritommal örömet szerezhetek az én jó anyuskámnak, a végtelenségig fokozta becsét első birtokomnak.

Most azután eszembe jutott az az önző gondolat, hogy mihelyt átadom a tallért, akkor aztán lassan-lassan vége lesz a boldogságnak. Ez a gondolat meglassitotta lépteimet. Eszembe jutott higgadtabb természetü kis testvérem példája, aki az élvezeteket a legnagyobb ravaszsággal meg tudta nyujtani. A vajas kenyeret mindig lassabban ette mint én és az utolsó legszebb falatot maga elé tette és csak akkor ette meg, miután néhány perczig szerelmes pillantásokkal gyönyörködött benne.

Elhatároztam, hogy nem megyek még haza, hanem sétálok egyet.

Meleg nyári délután volt. A szabadban rá találtam játszótársaimra, kiknek a társaságából egy hónapon keresztül számüztem magamat.

A kisértés nagyon is nagy volt! Néhány pillanat mulva vigan vertük a labdát és kipirult arczczal folytattuk a »kifutót«. Csak az este vetett véget a játéknak és ekkor eszembejutott az »én forintom!«

Valami sajátságos szorongó előérzettel nyultam zsebembe. A tallér nem volt ott! Pedig emlékeztem, hogy a jobb oldali mellényzsebembe tettem. — Hátha tévedtem!

Halálsápadtan kutatom át minden zsebemet. De hasztalan! A tallér nem volt sehol! Bizonyosan játékközben kihullott!

Lázasan lüktető halántékokkal, kiszáradt torokkal átkutatom az egész mezőt, ahol csak emlékezetem szerint játékközben megfordultam.

Hasztalan volt minden keresgélés, melynek különben is véget vetett a sötétedő öreg este.

És most itt állottam első boldogságom légvárának romjainál! Sirni nem tudtam, de ugy éreztem, hogy a könnyek, melyeket tüzben égő szemeim megtagadtak, a lelkemre hullanak, fájó szivemet égetik.

Azóta sokszor volt részem örömben és bánatban, de ha más egyéb nem: az élet küzdelme mindig belejátszott az egyikbe ugy, mint a másikba; és soha sem volt többé olyan tiszta, boldogitó örömöm, sem olyan osztatlan, igazi, bánatom, mint a minő örömet, a milyen bánatot okozott az én első forintom,

Apróságok.

Egy kis késedelem.

Rendőrkapitány: Miért nem adta vissza az erszényt azonnal, a mikor találta?

A becsületes megtaláló: Már késő este volt.

Rendőrkapitány: Akkor másnap reggel kellett volna jogos tulajdonosának átadni.

A becsületes megtaláló: Igen ám, de akkor már üres volt.

Feltalálta magát.

— Hogyan, te semmirekellő! — kiált az apa fiára. — Te még most is alszol, holott már két óra mult el napfölkelte óta!

— Hja, papa, hát tehetek én róla, hogy a nap olyan korán kel?

Február 2. Velenczei népkör bálja.
„ **3.** A biharmegyei keresk. ipar és termény hitelbank rendes közgyülése.
„ **5.** Váry Szabó Béláné kolon bálja a Zöldfában.
„ **9.** Kereskedő ifjak köre bálja.
„ **9.** A biharmegyei takarékpénztár közgyülése.
„ **9.** Vadász-bál Szalárdon.
„ **10.** A Gazdasági és Iparbank közgyülése.
„ **10.** A »László malom« rendkivüli közgyülése.
„ **10.** Polgári kör« bálja Sarkadon.
„ **10.** A nagyváradi iparos ifjak önképző körének tánczestélye a Zöldfa szállodában.
„ **11.** Muzeum bál a Sasban.
„ **16.** Jelmezes tiszti estély.
„ **17.** Református bál a Febete Sasban.
„ **20.** Pinczér bál a Zöldfában.
„ **25.** Rendkivüli megyei közgyülés.
„ **26.** Zenekedvelők zeneestélye Fekete Sasban.
Márcz. 16. Zenekedvelők philharmoniai hangversenye a Sasban.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése **Fő-utcza,**
Sonnenwirth-féle bazárban **Fő-utcza,**
Sonnenfeld Adolf papirkereskedésében **Fő-utcza,**
Kádár és Kiss czégnél **Kishid-fő,**
Kutasi D. papirkereskedésében **Uri-utcza,**
Pauker Dániel papirkereskedésében **Kis-piacz,**
Reich Sándor vegyeskereskedésében **Szent-János-utcza,**
Mezey János füszerkereskedésében **Körös-utcza.**
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtatnak.

Lapunk mai számához csatoljuk külön mellékletül az „Oktató Népkönyvtár" eddigi kiadványainak jegyzékét.
Melegen ajánljuk a t. közönség figyelmébe.

* **Schlauch Lőrincz** biboros püspök, a ma esteli gyorsvonattal Budapestről székhelyére visszaérkezik.

* **Az »Országos Katholikus nőegyesület«** létesitése iránti mozgalom nagyszabásu intézkedésekben kezd nyilvánulni. Az egyesület olykép lesz szervezve, hogy konnexiói, hatásköre és müködése az ország minden egyes községére kiterjedjen. A nagyobb szabásu szervező bizottság kebeléből a következő végrehajtó bizottság alakult: Elnök: Murmann Alexandra, jegyző: Weninger János, bizottsági tagok: Auer Antalné, özvegy Hähnel-Zuna Flóra, lovag Kriegs-Au Nándorné, oroszi Bálványi Jánosné dr. Zuna Béláné, Aigner Gyuláné, Horváth Mórné, Weninger Jánosné, özv. Vécsey Tivadarné és Losy Margit. E bizottság van hivatva a szervezkedést realizálni és az országositás iránti intézkedéseket megtenni. Szervezi továbbá azon ezer tagu hölgybizottságot, mely Mária Terézia kir. herczegasszonyt fogja felkérni az egyesület védnöke gyanánt. Diszelnök gyanánt gróf Zichy Nándorné fog szerepelni. A szervező bizottság hivatalos helyisége a Rottenbiller-utcza 15. sz. házban (III. em. 7. ajtó) van, ahol az érdeklődőknek minden tekintetben felvilágositás adatik.

* **Katholikus körök.** Nagy-Kun-Szolnok-megyében Jász-Jákóhalmán a kath. kör 165 taggal megalakult. — Temesmegyében Máslakon kath. kör van alakulóban s az ottani katholikusok nagy lelkesedéssel támogatják a kör eszméjét. — Veszprémmegye Aka, Sur, Ászár, Szápár és Bakony-Szombathely kőzségekben szintén kath. körök vannak alakulóban s a nép mindenütt a legnagyobb lelkesedéssel csatlakozik a mozgalomhoz.

* **Uj orgona a Szent László templomban** A nagyváradi lat. szert. káptalan a Szt. László templom számára egy uj diszes orgonát készittetett Országh Sándor és fiai jóhirnevü budapesti orgonakészitő czégnél. Az orgona ünnepélyes átadása f. hó 29-én kedden reggel fog megtörténni.

* **Gyászjelentés.** Szegfalvai Szeghy Juha, férje Esztelneki Jancsó Lajos s gyermekök Sándor, Szeghy Jolán, valamint testvérei Szegfalvai Szeghy Zoltán, neje s gyermekei, Szegfalvai Szeghy Andor, neje Namesny Laura s gyermekeik; Szegfalvai Szeghy Ilona, férje Sajósy Alajos s gyermekeik, számos rokonok nevében is mély fájdalommal tudatják a szeretett édes atya, após, nagyapa, testvér és sógornak Szegfalvai Szeghy Kálmán lat. szert. káptalani gazdatisztnek folyó évi január hó 26-án d. u. 5 órakor, életének 57-ik évében, rövid szenvedés s a haldoklók szentségeinek ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. A megboldogultnak hült tetemei folyó évi január hó 28-án d. u. 3 órakor fognak Össi-pusztán lévő lakásán a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és a nagyváradi zöldkerti r. kath. temetőbe örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent-miseáldozat pedig folyó évi január hó 29-én reggeli 9 órakor fog a szt. László-templomban az egek Urának bemutattatni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és tiszttársai tisztelettel meghivatnak. Össi, 1895. január 26. Az örök világosság fényeskedjék neki.

* **Életmentő operáczió.** A biharmegyei közkorházban tegnap Fráter Imre dr. főorvos és Rózsa Mór dr. orvos egy veszélyes betegséget operáltak sikerrel, Rózsai János vonatvezetőn (l. kisfürdő-utczán) uretrotoma externát végeztek, mely a beteget megmentette.

* **Betétek elhelyezése s a póthitel.** Nagyvárad város közgülése elhatározta, hogy a városi alapokat és alapitványokat, valamint a gyámpénztári pénzkészletet 1895. évben a következő pénzintézetekben helyezi el: Nagyváradi takarékpénztár, Biharmegyei kereskedelmi, ipar és terményhitelbank, Biharmegyei takarékpénztár. A belügyminiszter ezt a határozatot jóváhagyta, valamint a folyó évben egyes rovatok terhére póthitelt engedélyezett.

* **Egy befejezett per.** A kapuczinus rend ellen Stépán Gábor pert inditott, mert a zársikátornak a rend kertjéhez való csatolása által az ő szolgalmi joga elveszett. A pert egyességgel befejezték, amennyiben a kapuczinus rend megengedte, hogy Stépán a rend kertjére nyiló falon ablakot nyithasson s ajtót vágathasson. A tanács ez egyességet jóváhagyás végett a közgyüléshez terjeszti be.

* **Egy bécsi plébános hagyatéka.** Mult év decz. 13-án halt meg Bécsben Dittrich Károly, lerchenfeldi plébános, ki életében is valóságos atyja volt hiveinek s végrendeletében is rájuk hagyta vagyonának javarészét. Tegnap osztottak szét 14,000 frtot a plébániájabeli jótékony egyletek között. Szépen jellemzi az elhunyt plébános nemes lelkét az a 4000 frtos alapitvány, melyet a plébánia területén lakó, szegény, beteges, legtöbb gyermekkel megáldott özvegyek számára tett.

* **Egy özvegy kérelme.** Szegény ember, ha csapás éri, ha baj zudul rá, az ő egyszerü gondolkozásmodjával a városhoz fordul. Segitsen az rajta, enyhitsen baján, nyomoruságán. Tegnap is igy tett özvegy Bagi Kis Jánosné, kinek kis háza van Nagyváradon. Megható naivsággal mondja el, hogy 76 éves, özvegyasszony vagyonkája egy kis háza. Kéri a várost, hogy vegye meg a házát, fizesse ki a rátáblázott adókat, (melyeket kifogásol) s neki adjon lakást abban a házban élte fogytáig. Ha pedig meghal, temessék el tisztességesen, s fiának adjon a város 50 frtot. A város aligha megy bele ebbe a vásárba, de az egyszerü lélek ilyen bizalma szülővárosához igazán megható.

* **Megint a rosz kövezet.** Néhányszor megénekeltük a Kőfaragó-utczai siralmas állapotokat és megvolt a hatása. Igazságosak akarunk lenni és kijelentjük, hogy most már lehet kocsikázni ott is anélkül, hogy a kocsi felboruljon. Ezuttal egy ujabb mulasztásról irunk, mely tegnapelőtt történt a Löblé-féle szeszgyár közelében a Kolozsvári-utczán. Kozács János bérkocsis, kinek kocsijában egy uri nő ült, mitsem sejtve hajtott rendesen a czél felé, midőn kocsija egy gödörbe jutott. A ló hanyatt vágódott, a benülő vendég kibukott a sárba és az ő kocsijának mind a két rugója ketté pattant. Kénytelen volt a kocsit ott hagyni. A rendőrségnél tett panaszában a vizvezetéki vállalatot kéri felelősségre vonni s tőle kárát behajtani, mert a gödröt azok ásták és még jelzőlámpát sem tettek a gödör elé. Hasonló mulasztás már több izben történt, az erélyes és gyors intézkedésre feltétlenül szükség van és ezt el is várjuk.

* **Uj szabályrendelet.** Busch Dávid Nagyvárad város főmérnöke szabályrendeletet dolgozott ki a tégla és fedőcserép méreteiről. Ezen javaslatott a városi főügyész kevés kifogással behozandónak véleményezi s igy közelebb bizottsági tárgyalás alá kerül a javaslat. A szabályrendelet öt paragrafusból áll. Az 1. §. a normális épitőtéglák méreteit következőleg szabja meg: 29 cm. hosszuságu, 14 cm. szélességü, 6.5 cm. vastagságu, Burkoló tégla 24 cm. oldalszélességgel, 4 cm. vastagsággal. Fedőcserepek 37 cm. hosszaságu s 18 cm. szélességü. A 2. §. a más alakban készitett téglákról intézkedik. A 3. §. a hézagokról szól. A 4. §. a szabályrendelet áthágóinak büntetését tárgyalja. A birság 1—50 frtig terjed. Az 5. §. az illetékességet tárgyalja. A javaslat a kellő retortákon keresztül a közgyülés elé kerül mihamar.

* **Uj kath. kör.** Szepes-Igló, Szepes vármegye ezen legvirágzóbb városában a katholikus kör fényesen megalakult. Tagja lett csekély kivétellel az összes katholikus intelligenczia és a polgári elem, körülbelül 200-an. Az egyesület tisztviselői:

Védnök: Szmrecsányi Pál szepesi püspök ur ő mltga.

Disz- és főelnök: márkus és batizfalvi báró Máriássy János, v. b. titk. tan., altábornagy, főrendiházi tag.

Ügyvivő elnök: Dr. Beervaldszky János, boóli apát, iglói esperes-plébános.

Alelnök: Arányi Antal, főiskolai igazgató; titkár: Amler Antal, városi tanitó; pénztáros: Schébert Károly, kereskedő; könyvtáros: Ebergényi Miksa; háznagy: Zseitlik József városi hivatalnok. A társaság nagy lelkesedéssel várja az alapszabályok miniszteri megerősitését.

Ugyanott nemsokára a kath. hölgyegylet is meg fog alakulni.

* **Meghivás.** A »Nagyváradi tekarék-, hitel- és segély egyleti szövetkezet« folyó 1895. évi január hó 27-én délelőtt fél 11 órakor a »Kereskedö ifjak körének« helyiségében (Kert-utcza, Kutiák ház) tartja évi közgyülését, melyre a t. üzletrészesek ezennel meghivatnak. Nagyvárad, 1895. január 19-én. Sipos Orbán, elnök.

* **A kereskedő ifjak körének tánczestélye.** Felkérettünk a következő sorok küzlésére. A folyó évi február hó 9-én a »Fekete Sas«-ban tartandó zártkörü tánczestélyre szóló meghivók már szétküldettek, miért is felkérem mindazokat, kik esetleges tévedésből, avagy postai kézbesithetlenség folytáu meghivót nem kaptak, de arra igényt tartanak, hogy azt nálam, vagy a kör helyiségében kitett iven a név és czim pontos megjelölésével bejelenteni sziveskedjenek. Nagyváradon, 1895 január 27. Kiss Károly b. elnök.

* **Egy biharmegyei házi ipar felkarolása.** Dicséretre méltó munkába fogott egy nagyváradi kereskedő, A már hanyatlásnak indult egyik biharmegyei házi ipart akarja a tőke szárnyai alá fogni, A szalmakalap-készités tudvalevőleg Biharmegyében azelőtt sokkal nagyobb méretü volt mint most, pedig különösen a henczidaiak igen nagy ügyességet fejtenek ki ezen a téren. Mielőtt az általa tervezett nagyobb szabásu vállalatba bocsátkoznék a mi kereskedőnk, előbb hiteles helyről tájékoztatta magát az adatok felől és ezen adatok kedvezők, amennyiben habár Konyár községben mindössze egy nő foglalkozik a szalmakalap készitéssel; Szt.-Péterszeg község lakossága a gyárilag előállittatott kalapok piaczra hozatala óta teljesen felhagyott ezen

Honfoglalás.

Költői elbeszélés. Irta: **Dús László.**

Mig az ország szivében, a székesfővárosban lázasan dolgoznak a munkás kezek a városligeti hatalmas méretü épületein, hogy az ezeréves Magyarország önállóan fogadhassa Európa müvelt nemzeteit, az irodalom is gondoskodott, hogy a nagy nemzeti ünnep jelenségét, megmagyarázzák a magyaroknak. Azaz dehogy! Készülnek a diszmüvek, történelmi reminiszczencziák, de költői alkotásról még keveset hallottunk.

Ellentétben e lázas készülődéssel csendben készül itt Nagyváradon egy költői elbeszélés. A nagy nemzeti események nagy alkotásokra buzditották a költőket mindenkor. S volna-é magasztosabb esemény a magyar költőre, mint a honfoglalás?

Ez hozta Dús László termékeny költői fantaziáját müködésbe, az inspirálta azon nagy mü megirására, mely az »Athenaeumnál« jelenik meg a milleniumra. Három részből áll e hatalmas költői mü: Árpád, a kiévi csata s a Honfoglalás. Mindenik 10—12 énekre terjed, s költői nyelvezettel beszéli el a nagy aktus történetét. Finom megfigyelés, alapos kutatás eredménye és erőteljes magyaros érzés váltakoznak e müben. Becses e mü, mint ez idő szerint egyetlen s becses, mint költői mü. Bármi legyen is sikere — pedig nagy lesz — az irodalomtörténet őrzi meg emlékét.

Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy e készülő müből mutatót közölhetünk.

Az V. ének Árpád táborához vezet bennünket, ki tünődve gondolkozik rajta, hogy mi az a haza? Csoma dalnok lép elő, ki elmondja zengzetes versben, csengő rimekkel, Attila kardjának megtalálását. Ezt már Arany is feldolgozta s érdekes összehasonlitásra nyilik alkalom a rege két költői feldolgozása közt.

Csoma bevezető sorai után következőleg dalol: dalt zeng.

Elmerengtek rajta a derék vitézek,
Könnyező szemekkel a földre lenéznek.
Még maga Árpád is vissza gondol arra,
Hol epedve várja szerető nő karja.
Az a csendes asszony, négy daliás gyermek,
Reszkető kebele jó öreg embernek.
Érzi izét annak, amit a válás ad,
Azt a keserüt; szól: — Más dalt, Csoma, másat!

»Napnyugotnak nagy Királya
Éjjel-nappal mindig ébren.
Ő, ki annyi vért kiontott,
Eltünődik egy csepp véren.
Haj! az a csepp tengerré nő,
Nagy viharrá az ő házán.
Testvér vére, Buda vére!
Elmarad a hün nép árván.

Néha-néha trónja szélét
Simogatja, mintha onnan
Letörülni vágynék, ámde
Ott ragyog az annál jobban.
Vén már, reszket karja, csüggedt,
Ősz szakálla földig ér le.
Felcsillan még néha a tűz,
Lángja csapkod a szemébe.

Mind köröle a királyok,
Nagy királynak hős vezéri.
Az agg férfi tompa hangon
A szavait igy intézi:
— Hol van Torda? hol a boncza?
Jóslat kell ma itten nékünk.
Nagy hatalmam most felosztom.
Mit féljen, mit várjon népünk?

Jő a táltos, hófehér mént
Áldozott a reggel jöttén.
A csermelynél, hüs berekben,
Hol titok jár tündér röptén.
Jő a táltos komor arczczal,
Ráborítva sulyos gondja.
Szól, szavát nem hallják mások,
A királynak sugva mond

Ősz király int, elbocsátja
El is mennek a királyok.
Két fia jő, délczeg büszke,
Büsan néz az apjok rájok
Csaba volt a korosabbik,
Aladár az ifjabb 4 évre.
Az a vigabb, komolyabb ez,
Etelének hősi vére.

— Életem már alkonyán van.
Szól az ősz, királyok fője.
Zörög a csont, kasza fénylik,
Int a sir már: jöjj előre!
Hát megyek. De ime osztom,
Mit szereztem, köztetek szét.
Aladáré koronám lesz.
Ez okozza majd a vesztét.

Csaba, tiéd, fogd a kardom,
Őrizd jól meg, hagyd fiadra.
A Hadisten küldte azt le,
Azzal mentem minden hadba.
Ámde bünöm rátok átszáll,
Rátok ömlik Buda vére.
Ez az árnyék jő utánam,
Bár pihenne már a mélybe.«

A kath. tanügy az ezredéves kiállitáson.

Az ezredéves kiállitásra — bár sokan vannak, kik annak elhalasztását óhajtanák — nagyban folynak az előkészületek mindenfelé s különösen a kiállitási bizottság fejt ki serény munkát, hogy e készülő mű minél jobban sikerülhessen. Ennek az országos bizottságnak van egy tanügyi osztálya is, melynek feladata lesz Magyarország kulturális életét, közoktatásügyét, iskoláit és tanintézeteit a fejlettség, az előhaladás azon fokán mutatni be, amelyre hála az égnek, sok tekintetben eljutottunk s amire nem kis büszkeséggel tekinthetünk mindnyájan. És ezen a tanügyi osztály is munkálkodik buzgón és serényen, készülnek a tanférfiak, készülnek az iskolák bemutatni fejlettségeiket, belső életüket, a legjobbat, amit produkálni képesek.

Egy szóval már is élet, elevenség, mozgás, készülődés van mindenfelé, csak mi katholikusok nem mozogunk, nem teszünk semmit, nem készülünk semmire, vagy ha teszünk is valamit, nem ugy teszszük azt mint katholikusok.

Pedig nekünk katholikusoknak van legtöbb népiskolánk az országban.

Nekünk van a legtöbb leányiskolánk, tanitóképzőnk az országban.

Mienk a legtöbb gimnázium az országban.

Nekünk van legtöbb theológiai intézetünk, jogakadémiánk.

Mienk még hozzá a budapesti egyetem is.

És ha az ezredéves kiállitás nemcsak a jelent, de a multat is be fogja mutatni, akkor bátran mondhatjuk, hogy a tanügy tekintetében is az ezer év, a mi volt, egészen a mienk katholikusoké, mert mi neveltük ezt a nemzetet, mi vezettük be az európai czivilizáczió világába, mi hoztuk létre csaknem összes tanintézeteit, mindazon, a mi van ott, van nyoma a mi kezünknek, a mi áldozatkészségünknek, a mi forró, lángoló hazaszeretetünknek.

Az ezredéves kiátlitás tanügyi csoportjában tehát dominálnia kellene a katholikus tanügynek.

Dominálnia a multra nézve.

Fel kell állitanuk egy külön csarnokot a kath. tanügy részére, hová összehordjuk a mult emlékeit s a jelen diszeit.

Még egy év van hátra, ez alatt megtehetünk mindent. Nem kell hozzá más, csak akarat és pénz. De mind a kettőnek meg kell lennie, mikor azt nagy érdekek parancsolják.

Dominálnia a jelenre nézve.

Fel kellene tüntetni, ki kellene mutatni világosan, kézzel foghatólag, mindenki előtt érthetöen, hogy a csaknem szintén ezeréves katholiczizmus volt Magyarországon ezer év viharai között vezetője, irányitója a kulturának, a czivilizácziónak, a tudománynak és müvelődésnek. Fel kellene tüntetnie, ki kellene mutatnia, hogy a katholiczizmus még ma hiven lelkesedéssel folytatja ezt a hivatását, hogy a katholiczizmus még ma is értelmi, erkölcsi, anyagi erejénél fogva vezérszerepet visz a nevelés és közoktatásügy terén.

Ha az ezredéves kiállitás ezt feltüntetné, akkor megfelelne a históriai igazságnak s a ténybeli valóságnak.

Ha nem teszi, akkor az egész, legalább a tanügyi részét illetőleg, nem lesz egyéb, mint egy nagy czéltudatosság, irányzatosság, alakoskodás.

Pedig félő, hogy igy lesz és nem ugy.

Hogy a tanügyi kiállitáson nem lesz megfelelően kidomboritva a mult katholikus jellege, nem lesz bemutatva a jelen olyképen, amint az az igazságnak megfelel. Hiszem, hogy ott lesznek a mi iskoláink is, a mi intézeteink is, de vagy szépen besorozva az állam iskolái közé, a sub titulo állami vezetés, állami felügyelet, vagy ott lesznek valahol elbujva az állami és protestáns intézetek között. Merem előre állitani, hogy ugy lesz az egész kiállitás beosztva, osztályozva, elrendezve, hogy a külföldi tanférfiu a legélesebb megfigyelés után sem fogja tudni, látni, ismerni, hogy mindazt, vagy legnagyobb részét annak, a mi volt és a mi van, a katholiszizmusnak köszönheti Magyarország, ugy fog onnét elmenni, hogy tudomást sem vesz a katholiczizmus érdemeiről, létezéséről, hatalmas erejéről, a közoktatásügyet illetőleg.

No hát, mi katholikusok, ezt nem engedjük meg. Nem bizhatjuk sorsát a mi tanügyünknek olyan intézőkre, kik a felekezetnélküli, a katholikus ellenes állam intencziói szerint fogják intézni az egész kiállitást. Nekünk magunknak külön kell ott megjelennünk, külön, ha méltók akarunk maradni magunkhoz. Ezt kivánja tőlünk a mi öntudatunk, a mi büszkeségünk: ezt kivánja tőlünk a mult és jelen, sőt ezt követeli a jövő is. Mert nemcsak könyelmüség, de bün is volna elmulasztani ezt a nagy és magasztos alkalmat arra, hogy bemutatva a multat és jelent, egy hatalmas intést adjunk a nemzetnek egész Európa, sőt az egész világ előtt a jövőre vonatkozólag.

Ki kell állitanunk, be kell mutatnunk tehát a katholikus tanügy multját és jelenét külön, egészen külön, az ezredéves kiállitáson.

A katholikus tanügy vezetői a főpapok, a szerzetesrendek főnökei közös, egyesült erővel, kérjenek helyet mielőbb egy kath. tanügyi pavillonra a kiállitás területén. S ha az megvan, állitsanak föl egy országos bizottságot, mely ennek épitését, a kiállitás rendezését kezébe veszi, de haladéktalanul. S ha ez is megvan, rendeljék el, hivják föl intézeteiket, hogy fogjanak hozzá a munkához, a nagy, a lelkes munkához összehordani mindent, a mink csak van.

Hát persze pénz kell hozzá. De hát minden főpap áldozna erre szivesen, amennyit bir, minden szerzetesrend szivesen áldozna erre, amennyit tud és a vallásalapból is kerülhetne néhány ezer, a kortes czélokra elosztogatott ezrek helyett. És áldozna mindenki, mert áldoznia kell, midőn a szükség, a becsület parancsolja.

Mondják ki tehát főpapjaink, főtanhatóságaink mielőbb az elhatározó, a munkára hivó szózatot. (És ne közöljék többé körleveleikben a felhivásokat a közös kiállitásbani részvételre.)

És meg fog mozdulni minden kath. tanitó, kath. tanár, kath. tanférfiu szive, lelkesedve fog hozzáfogni a munkához, szemében felragyog az öröm, a büszkeség, hisz oly munkának lehetnek részeseivé, mely örökzöld koszoruval fogja övezni a katholiczizmus homlokát.

És majd készen lesz ez a fényes csarnok, melynek homlokzatán ott fog ragyogni a szó: »kath. tanügy«, melynek tetőjén ott fog lobogni a mi Nagyasszonyunk képével átszőtt nemzeti lobogó, a melynek csarnokában össze lesz hordva, össze lesz gyüjtve mindaz, amit mi tettünk, amit mi alkottunk: akkor vezessék oda főpapjaink az összegyüjtött kincsek elé a magyar nemzetet; szónokolniok nem lesz szükség a nagy beszédek feleslegesekké válnak, elég ha rá mutatnak az összehalmozott (szellemi) kincsekre s egyszerüen ennyit mondanak: Nép, nemzet, magyar haza! Ezt tettük ezer éven át! Ezt tesszük ma! És most, ha van még benned igazságszeretet, van jogérzet, van hazaszeretet, menj el és vedd el mindezt a mi kezeink közül.

Egyéves önkéntes örmesterek.

Lapunk tegnapi számában a táviratok közt hirt adtunk arról, hogy a közös hadügyminiszter azon önkéntesekről, kik a tiszti vizsgát letették a hirhedt 25. §. rendelkezéseivel homlokegyenest ellenkező módon intézkedett. Természetes, hogy ez intézkedés a legnagyobb felháborodást keltette országszerte s még a Lajthán tul is. E felháborodást akarják lecsillapitani azzal a magyarázattal, melyet félhivatalosan tesznek most közzé. Nem tudjuk, ha ugy gondolkozik-e a közös hadügyminiszter is, mint a félhivatalos, de alig hisszük, mert azzal a magyarázattal, melyet a félhivatalos ad, teljesen fölöslegessé válik az egész rendelet. Különben itt adjuk a félhivatalos magyarázatot:

A sajtó és a közönség egy része egészen helytelenül értelmezte a rendeletet, noha annak világos szövege félreértésre nem ad okot. A katonai körökben ellenben, a hol nagyon jól ismerik a véderő-törvényt és a szabályokat, az uj rendeletnek az egyévi önkéntesek irányában való jóakaratu tendenciáját azonnal méltányolták. Az előléptetési szabály szerint ugyanis az egyévi önkénteseket szolgálati idejük első félesztendeje végén, tehát április 1-én tizedessé (alvadászokká) léptették elé, a mely sarzsiban szolgálták aztán végig szolgálatuk második szemeszterét. Ez ideig tehát azok az egyévi önkéntesek, a kik a tiszti vizsgálatot letették és hadnagygyá kinevezésre alkalmasoknak bizonyultak, szeptember elsején mint tizedesek (?) léptek tartalákba. Ebben a sarzsiban maradtak, a mig karácsony-estén a rendeleti lap további előléptetésüket nem közölte. — Az uj rendelet szerint azonban nem kell karácsony estéig várakozniok, hanem a csapatparancsnoknak joga van az illető önkénteseket a vizsgálat letelte után azonnal, tehát már szeptember végén őrmesterré, illetőleg fővadászszá, tüzmesterré megtenni.

A tartalékos hadnagygyá, vagy tiszthelyettessé és kadéttá való kinevezést, mely a hadügyminisztérium teendője és melyet, mint eddig, ezután is karácsonykor tesznek közzé, az uj rendelet nem érinti. Különös tehát, hogyan állithatják azt, hogy az uj rendelet ellenkezik a véderő-törvénnyel. A hadügyminiszternek az az intézkedése, hogy a csapatparancsnokok szeptember végén kinevezzék az egyévi önkénteseket őrmesterré stb. azokra nézve, a kik a tartalékba mennek és többé uniformist nem öltenek, csak elvi értékü lehet. Azok számára azonban, a kik a szolgálatot folytatják és alkalom adtán aktiváltatják magukat, már praktikus jelentőségü, ha szeptember végén az őrmesteri czimet és október elején az őrmesteri dijat megkapják. Különben amaz egyévi önkéntesek számára is, a kik nem hadnagyokként vagy tiszthelyettesekként, hanem mint kadétok tétetnek a tartalékba, a mi a véderőtörvény 25-ik szakasza szerint egészen korrekt, fontos lehet az, hogy nem mint kadéttizedesek, hanem mint kadét-őrmesterek lépnek tartalékba. A mondottak után bizonyára elismeri mindenki azt, hogy a hadügyminiszter rendelete a véderőtörvényen alapszik és az egyévi önkéntesek iránt a legjobb akaratu.

A franczia köztársaság uj elnöke.

Francziaországban a köztársaság uj elnökévé tudvalevőleg F a u r e Félix választatott meg.

Az uj elnök életrajza a következő:

Faure Felix született Párisban 1841. jan. 30-án. Sokáig mint gazdag hajógyáros élt Havreban, részt vett továbbá mint nemzetőr a német háboruban. 1881-ben pedig Gambetta programmjához csatlakozván, képviselőnek választatta magát. 1881-ben helyettes államtitkár lett a közlekedési miniszteriumban; 1882. januárban megvált ugyan ettől az állástól, de a szeptember 22-én megalakult Ferry-ministeriummal ujra elfogadta. 1885. április 6-án másodszor mondott le. Az 1889. és az 1893-iki képviselői választáskor ujból képviselővé választották Havreban. 1893 őszén pedig ő meg Etienne lettek az Union des gauches vezérei. Ez év november 18-án és 1894. jan. 11-én a képviselőház Faure-t alelnökké választotta. Faure különösen nemzetgazdasági és gyarmatügyi kérdésben, meg a vámpolitika terén örvend nagy tekintélynek és a Budget de la france et des princi paux pays de l'Europe depuis 1888. czimü művét a franczia akadémia pályadijra méltatta. 1894. márcziusában azt inditványozta, hogy a szenátus tagjait is közvetetlenül a nép válassza az általános szavazati jog alkalmazásával. Casimir-Perier miniszterelnök azonban ez — időszerütlen — inditványt ellenezte.

Mindezekből kitünik, hogy ez a választás egy kis változást jelent, baloldali, vagyis radikális irányban. Dupuy kabinetjében Faure tengerészeti miniszter volt s mint szorgalmas szakembert becsülték. Faure megválasztása óriási feltünést keltett Francziaországban, mert azok, akik nem foglalkoznak behatóan politikával, még a nevét is alig hallották. Már tengerészeti miniszterré való kinevezése is annak idején meglepetést keltett. A személyes érintkezésben komoly, de doktrinér embernek mutatkozott. A politikusok mindig nagyrabecsülték. Ez az első eset, hogy egy gazdag iparos emelkedik elnöki méltóságra. Ez a diszes tisztség eddig csak nagy emberek unokáinak vagy ügyvédeknek volt föntartva.

Faure megválasztását, a ki kevésbbé radikális, mint Brisson, nem szabad szimptómának tekinteni. Ez csak annyit jelent, hogy Waldeck-Rousseau és Brisson közt ő benne egyeznek ki, mint legsemlegesebb emberben; épp igy választották meg annak idején Carnot-t, hogy se Floquet, se Ferry ne legyenek elnökök.

Faure régebben nagy németgyülölő hirében állott s arról volt ismeretes, hogy soha sem tette be lábát német ember házába. Faure régebben nagy bőrkereskedésnek állott az élén, de néhány év előtt kilépett az üzletből s egy nagyszabásu bőrexport- és import-üzletet alapitott, melyben még ma is része van. Az uj elnök családos ember, két leánya van, kik közül az egyiket egy gazdag amerikai vette el; a másik leány még hajadon, az a hire, hogy nagyon müvelt s atyját több nagy utjában elkisérte. Faure kisasszony nagy feltünést keltő könyvet irt Tuniszról. Faure szenvedélyes vadász; csak nemrég bérelt Bécs közelében nagy vadászterületet, itt a legközelebbi napokban akart régi barátjával, Lozé bécsi nagykövettel nagy vadászatot rendezni. Ezek a vadászatok most egyelőre természetesen elmaradnak.

A katholikus sajtó felvirágoztatásának legjobb és legbiztosabb eszközei.

Sajnos bár, de ugyvan, hogy hazánkban a kath. sajtó még nem foglalta el azt a tért, melyet elfoglalhatna, s melyet előbb-utóbb el kell foglalnia. — E bajnak pedig nem maga a sajtó az oka, mert habár a sajtóval szemben is lehet még óhajokat táplálni, mindazonáltal csakis a kath. olvasó közönség az, a mely e kérdésben igen sokat s a legtöbbet tehet.

Nem kell bizonyitgatni, első tekintetre beláthatjuk azt az igazságot, hogy a sajtó lelkes olvasó közönség nélkül nem képes egzisztálni. Csak olvasó közönség legyen s akkor meg van, meg lesz minden.

A katholiczizmus és a sajtó egymáshoz való viszonyáról a »M. Á.«-ban legközelebb Gärtler József után Auer István, egy értekezést tett közzé. E czikksorozatból időszerünek tartjuk közönségükkel megismertetni azt a részt, mely arról szól, hogy a nagy közönség miként részesitheti a sajtót, hathatós támogatásában.

Ez igazán megszivlelendö dolgokat olvasó közönségünk kiváló figyelmébe ajánljuk.

*

Általában méltányos dolog, hogy minden népnek olyan sajtója legyen, amilyent megérdemel. Mert az mindig az olvasóközönségtől magától függ, hogy a sajtónak jó vagy rossz alapelvei érvényesüljenek s hogy az ethikailag nemesitő, vagy az erkölcsileg romlott sajtó döntő befolyást gyakorolhat-e. — A titkosan vagy a nyiltan vallástalan napisajtó és szépirodalom, minden mesterkedés daczára sem horgászhatott volna annyi előfizetőt, hacsak millió meg millió katholikus előfizetéssel és együttmüködéssel nem támogatta volna a nyiltan egyházellenes és az ugynevezett »közömbös« (?!) sajtót. Fájdalom még ma is több millió »jó« katholikus van, akik gyilkosaik késeit köszörülni segitik.

A mi sajtónk csak akkor juthat döntő befolyáshoz, ha a katholikusok milliói fölértik a keresztény sajtó jelentőségét korunkban; ha minden katholikusban végre fölébresztjük a jó sajtó iránt tartozó lelkiismereti kötelességeit; és végül bizonyos pártfegyelem szükségességéről meggyőzzük őket.

Az emlitettünk »pártfegyelem«-nek csak egyik pontját érintjük, t. i. az époly természetes, mint föltétlenül szükséges fogást, hogy a katholikusok nyilvános helyeken és ott, ahol közönségesen megfordulnak és pénzt költenek, ugyszintén a pályaudvarokon katholikus lapokat is kérjenek. Épen ezt a pontot nem lehet eléggé hathatósan mindenkinek figyelmébe ajánlani. Ha mi katholikusok megvetve a hiu álszemérmeskedést, egyedül természetes jogunkra támaszkodva csak ezt az egy pontot is minden vonalon teljesitenők, már ezáltal is jelentékeny hasznot okoznánk a katholikus sajtónak! Ennek következtében nemcsak hogy az előfizetések száma, s a katholikus lapok rendelkezésére álló pénzösszeg növekednék, hanem, s ez a fő, a katholikus sajtó a nyilvánosság előtt is nagyobb tekintélyt érne el. Ha nyilvános helyeken folyton és következetesen katholikus lapot kérünk olvasásra, előbb-utóbb elérjük azt, hogy a kért lapot megrendelik, sőt idővel ugyanott ellenfeleink is elolvassák. A sok előitéletet, a fogalomzavar, mely bennök alapelveink és czéljaink felől keletkezett, szép lassacskán eltünik s később nem egy ellenfelünk eddigi »kedvencz lapja« helyett katholikus lapot rendel meg, akár azért, mert abból több üzleti előnye van, akár pedig azért, mert belátja, hogy a katholikus sajtó nem nyargal ugyan magasrüptü frázisokon, hanem igenis a népnek igazi javán munkálkodik. Nemsokára a katholikus lapok hirdetési rovatait is jobban igénybe veszik, mert az a körülmény, hogy lehetőleg sok nyilvános helyiségben láthatók a katholikus lapok, arra inditja az üzletembereket, a kereskedőket, hogy azokban ők is hirdetéseket tegyenek közzé.

A sajtó felvirágoztatásának ez a módja a katholikusok részéről, hogy t. i. minden törzsvendéglőjükben, a szállodákban, olvasótermek-

ben, fürdőkön, hirlapelárusitóknál, a pályaudvarokon stb, állandóan katholikus lapot követelnek, egy krajczárjukba sem kerül. Ez az eljárás hathatós, bizony senkit sem erőltett meg, csak legyen akaratunk hozzá, csak merjünk öntudatában lenni annak, hogy katholikusok vagyunk! Ez a taktika továbbá olyan természetes, oly világosan beigazolt, hogy senki sem veheti tőlünk rosz néven, ha a jó magunk pénzeért sajtónk tekintetbevételét kivánjuk. Sok jó gondolkozásu vendéglősnél, fogadósnál csak egy szavunkba, csak egy rövid kérésünkbe kerülne s kivánságunk teljesedésbe megy. Csak addig ignorálhatnak bennünket, a mig meg nem mozdulunk és jogunkat nyiltan nem követeljük. »Agitáczió nélkül a közéletben sehol mit sem lehet elérni«, a tapasztalt öreg Windthorst e szavai (országgy. beszéd, 1888. január 25.) ebben a tekintetben is igazolást nyernek.

Elmetánczoltatás a divatról.

Az ember az ő tetteinek több mint felét csupa szokásból teszi. Szokásból dohányoz, szokásból burnótoz, szokásból köszön, szokásból megy kávéházba, szokásból nem megy a templomba, házasodik, mert apái is igy szokták, csinál adósságot szokásból, de ki soha sem fizeti, mert nem szokás minden szemét adósságot kifizetni. Igy aztán az embernek előbb-utóbb a szokás második természetévé válik. Azt pedig senki sem kivánhatja tőlünk, hogy természetünket levetkezzük. A divat pedig a szokásnak neve alatt terjeszti hatalmát s igy azt sem kivánhatja tőlünk senki, hogy a divattól elmaradjunk.

Oh divat! — te józan okosságunk bolondgombája, kendőzött arczu kaczér leány! — A te trónusod zsámolyához rakjuk le hódolatunk jeléül józan eszünket, tárczánkat, bölcsességünket! Te tündér királyné vagy, ki szeppé varázslod a rutat s ruttá teszed a szépet, a mint szeszélyed hozza magával, mert állandó vagy te az állhatatlanságban! Te élsz már a világ teremtése utáni ötödik naptól kezdve, mert akkor tetted bolonddá az első stigliczet, hogy ne elégedjék meg az Ur által neki adott egyszerü tollazattal, de kenjen fejére minden szinü festékből egy-egy ecsetre valót. Te tetted tehát tarkává a stigliczek ősapját, nagy gyönyörüségére a léppel dolgozó ifjuságnak.

Oh, azóta de sok embert tettél már bolonddá!

Kilencz nappal később már Ádámot láttad el fügefalavélből készült pepita kötényével.

Elmult ez is.

Haj, azóta de sokat rontottál, de sokat idomitottál viseletünkön! . . . Pedig ha megmaradtunk volna a fügefalevél mellett, most nem fájna fejünk a sok fizetetlen kontó miatt. De te igy akartad és mi izzadva hódolunk neked.

A mi szépet és jót szokásba hoztál hajdan, másokkal váltád fel a jelenben!

Az egészséges mezitlábjárás is kiment a divatból. Lábainkat szük topánokba szoritjuk ma már, talán azért, hogy legyen akinek felsóhajtani: Be nyomja valami a lábunkat! (Menynyivel bölcsebbek Kneipp páter és hivei, kik, ha el is ütik lábaikat, de szorittatni nem engedik.)

Kiment a divatból a meztelen nyak is; hatalmas szőrmegallérok takarják nyakunkat, hogy legalább lehessen minél fogva galléron ragadni az embert! (Kinek gallérra nem kerül, egyszerüen nyakoncsipni szokás.)

A hajadonfővel való járás is kiment a divatból; (igy legalább van alkalmunk más kalapjával köszönni.)

De divatba jöttek a szerény, kis szalmakalapok, ezeket is először csak az özvegyek és eladó leányok hordták. (Innét van még máig is a szokás, minden eladó jószágot szalmacsomóval jelelni meg.) XV. Lajos alatt már toronymagasságuak lettek a kalapok, egyszersmind divatba jöttek az alacsony diszhintók, ugy, hogy a hölgyek bárhová mentek, csak térdepelve férhettek meg a hintóban.

Kiment a divatból a csendes családi élet is, de divatba jött a soknejüség. Ennek Mohamed volt a mestere, ki a mekkai hetivásárokon készpénzért vette a nőket. (Ma már ismét kezd kimenni a divatból, mert divatba jött a fejadó, ez pedig egy muzulmánnak is sok.) Nálunk a soknejüség nem tudott divatba jönni, mert az apa nem készpénzért adja a leányát, de váltóra — a mennyiben a szülői beleegyezés után következik a jegyváltás. (Ma már lehet jegyet váltani vasutra, majom-szinházba, sőt ingyenjegyeket a pokolba, — ezekhez nem okvetlen szükséges a szülői beleegyezés.)

Nem igy volt a divat hajdanában!

A lovag beleszeretett valamely delnőbe. A hölgy, hogy meggyőződjék szerelméről, igy szól a lovagnak: Apám a szent földön halt meg. Menj, boszuld meg őt és a tied leszek. Mit tett a lovag? Eladta ökrét, szamarát, nem tartva meg egyebet ősei kardjánál. A fringiával oldalán s a kedvese által sütött száz pogácsával iszákjában utra kelt Palesztinába. Harczolt a nagy melegben, levágott két törököt s vissza jött ismét a kedveséhez, ki azalatt, mint illik, — férjhez ment egy másikhoz.

Ma más a divat.

A házasulandó fiatalember neve ma már nem lovag többé, de dandy, arszlán, lyon. Ezek is lelkesednek, de csak a sóhajtásszinü szoknyák után. A pisla, méla holdvilágnál kezükbe vesznek egy nádpálczát s arra azt mondják, hogy az lant (pedig csak az ebek ellen viszik magukkal) s leülnek a kedves ablaka alá s ott tele szivják magukat világfájdalommal; a kedves pedig azalatt az ágyfüggönyök mögött titokban olvassa Paul de Kockot.

A lovaggáütés is kiment már a divatból, pedig ez által avattatott az ifju férfiuvá. Az ifjut ugyanis, amint illik, kétszer jól hátba ütötték karddal, ami annyit jelentett, hogy ez az utolsó ütés, amit hátán elszenvedhetett — más szóval nem szabad retirálni. (48 óta nálunk minden katonának való fiatal embert lovaggá kellett volna ütni.) Azutan le kellett vetni csizmáját, azt teletöltenie borral s az egész közönség előtt kedvese egészségére egy hajtókában ki kellett innia. Ez volt a stibli ivás.

Ma már senkit sem ütnek meg karddal, hogy férfiuvá legyen. Csizmáját sem veti le senki, ha inni akar. De azért a stibli ivást megtartottuk. A czivilizáczió azonban üveg stibliket csinált, melyeknek az az előnyük van, hogy tisztábban kiihatók és a czizma sem iszik el előlünk semmit. (Szikszainál 1 pengő előrefizetés mellett bárki megpróbálhatja.)

Hajdan az volt a divat, hogy a lovag hölgyének egy szalagocskájáért veszélyes harczokat vivott a tornákon; és ha mint győztes elnyerhette, büszkén viselé az egész világ előtt.

Ma már csak a nekikeseredett ujonczok hordanak szalagot.

Hajdan szinekben fejezte ki a lovag és a hölgy érzelmeit. A világosvörös azt jelentette: szivem minden csepp vére hazámért.

Ma azt jelenti: Légy bátor! vagyis, gyere be rózsám, gyere be, csak magam vagyok idebe!

A sötétsárga azt jelentette: Halál ül szivembe, mert hölgyem mást szeret.

Ma azt jelenti: Hord el magad; — itthon van a papa is, meg a mama is!

Mikor a lovagok kimentek a divatból, divatba jöttek a házibarátok. Hajdan ezek mezitláb jártak, később bocskorban, mégkésőbb trikóban, most pedig fantázia frakkban. Kezdetben szarvakat is viseltek, de azokat most már átadták a férjeknek.

A lovagkorral együtt kiment a divatból az egyeneslelküség is. De ugyanakkor divatba jött a köpenyeg. Mióta ez divatba van, azóta boldogabbak vagyunk! Mig nem volt köpenyegünk — addig köpenyeget sem tudtunk forditani! A görögök és rómaiak is érezték ennek hiányát, amiért is rövid palástokat viseltek. Ez is csak jó volt; ezzel is sok szép dolgot el lehetett palástolni.

Első Ferencz, a hölgyek eme univerzális hóditója divatba hozta a nagy szakált. Állitólag azért növeszté meg szakálát, hogy arczából minél többet eltakarjon, mert restelte udvaronczai előtt elárulni a páviai csatavesztés utáni aggodalmait. Ugyanő udvarhölgyeinél divatba hozta a duzzadt szoknyát. Ezt legkésőbb az angolok — leghamarabb mi magyarok fogadtuk el krinolin néven; hiába! — szeretünk felfuvalkodottak lenni.

Egyik udvarhölgyének harmatgyenge arczbőrén valami mérges pattanáska támadt. Hogy eltakarja, parányi fekete flastromocskát ragasztott rá s igy jelent meg az udvarnál. Ez annyira megtetszett a delnőknek, hogy másnap mindnyájan fekete flastromocskával jelentek meg, sőt voltak olyanok is, kik egy helyett kilencz-tizet is felragasztottak arczukra.

Ezt a divatot mi is megtartottuk; a flastromocskát elneveztük »Schönheitspflasternek«, mert hát mi is mindenáron szépek akarunk lenni. (Ezen divat ellen leghangosabban tiltakozhatnának a kéményseprők.)

Izabella spanyol királyné egyszer elhatározta magában, hogy többé nem tart mosónét, — divatba jött tehát az Izabella-szin, melyet ma már csak a kisgyermekek és vándorlegények viselnek.

Bavariai Izabella divatba hozta a mélyen kivágott ruhákat. Ez a divat csak szerény magyar hölgyeinknél nem tudott megerősödni.

Medici Katalin felöltöztette egész fülig az embereket, midőn a hatalmas nyakfodrokat hozta divatba. A franczia forradalom ellenkezőleg levetkőztette az embereket, midőn a nők »a la grecque«, a férfiak »a la romain« öltözének.

A czivilizáczió visszaélt a divattal, midőn divattá tette a fényüzést.

Hajdan nem volt fényüzés. Boleyn Anna, ki polgári házasságot kötött VIII. Henrikkel, majd a bőréből ugrott ki, midőn névnapjára három pár keztyüt és két pár fehér czipőt kapott Henriktől.

Milyen boldogok lehettek akkor az emberek!

De eszére fog térni még az emberiség és meg fogja érteni ama régi mondást: a bársony kioltja a konyhában a tüzet! azt a tüzet, melynél oly szépen meg lehetett volna piritani a rétest, a gyenge malaczot, szerény töltött káposztát s más efféle csuszó-mászó állatokat.

T—ó.

EGYLETEK.

Meghivó.

A »biharmegyei és nagyváradi nőegylet« választmányi tagjait éz védhölgyeit van szerencsém a f. évi január hó 30-ik napján d. u. 4 órakor lakásomon (Bémer-téren) tartandó választmányi gyülésre meghivni.

Nagyvárad, 1895 január 26.

Grunwald Henrikné,
h. alelnöknő.

Meghivás.

A »rabsegélyző egylet« vasárnap (folyó hó 27-ik napján) d. e. 10 és fél órakor választmányi, — 11 órakor pedig közgyülést tart, melyre van szerencsém a tagokat tisztelettel meghivni. A gyülés helye a fogházépület.

Nagyvárad, 1895 január 20.

Gyöngyösy Lajos,
rabsegélyző egyleti alelnök.

Meghivó.

A nagyváradi kereskedő ifjak köre összes t. tagjait a folyó évi február hó 17-én, vasárnap d. u. 3 órakor a kör helyiségében tartandó XI-ik évi rendes közgyülésre tisztelettel meghivjuk. Nagyváradon, 1895. január 22-én.

A nagyváradi kereskedő ifjak köre választmánya.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. Főtitkári évi jelentés.
3. Az 1894. évi zárszámadások, a vagyonmérleg és az 1895. évi költség előirányzat előterjesztése.
4. Esetleges inditványok.
5. Általános választások.*)

*) Az alapszabályok II-ik szakasza 10. §-ának értelmében, tagsági (választó és választhatói) joggal csak azon tag bir, ki a megelőző 1894. év végéig, összes dij nyugtáit kiegyenlitette.

Meghivás.

A nagyváradi ipartestületi betegsegélyző pénztár igazgatósága ez uton is értesiti az összes betegsegélyző pénztári tagjait, miszerint Nagy Sándor asztalos segéd tagtársuk folyó hó 25-én elhalálozott.

Egy alkalommal felhivja az összes nváradi iparos munkásokat, s a betegsegélyző pénztár vezetőségét, miszerint elhunyt tagtársuknak a f. hó 27-én d. u. 3 órakor az irgalmas-kórházból történendő végtisztességtételénél minél számosabban megjelenni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1895 január hó 26.

Biró Károly, titkár. *Bertsey György,* elnök-igazgató.

—

A nagyváradi ipartestület elöljárósági ülése.

Az ipartestület elöljárósága a héten tartotta meg a január havi rendes elöljárósági ülését a tagok élénk részvéte mellett, mely alkalommal a következő tárgyak intéztettek el:

1. A mult havi ülés jegyzőkönyve, mely tudomásul vétetett.

2. A pénztárnok havi számadásos jelentése, mely szerint a mult hóban:

Bevétel	457 frt 25 kr.
Kiadás	377 frt 10 kr.
Maradvány . . .	80 frt 15 kr.

3. Előterjesztetett az ipartestületi közgyüléshez teendő jelentés fogalmazványa, mely többek hozzá szólása után elfogadtatott.

4. Bemutattatott az ipartestületi szálló és menház felépithetése iránti előterjesztés a közgyüléshez, mi szintén jóváhagyatott.

5. Olvastatott pénztárnoknak számvevőileg megvizsgált évi számadása a számvevőségnek ide vonatkozó jkvi jelentésével. — Tudomásul vétetett és a közgyülés elé terjesztetni akként határoztatott, hogy a pénztárnoknak a felmentvény megadassék.

6. Olvastatott az 1895. évi költségelőirányzat mi is a jegyző fizetésének 800 frtra és a másod szolga fizetésének 360 frtra történt felemelésével általánoságban elfogadtatott, eszerint a bevételre előirányozva

lett	8950 frt — kr.
kiadásra	8086 frt — kr.
Maradvány . . .	3864 frt — kr.

7. Előterjesztetett az 1894. év végével mutatkozó vagyon mérleg és az ingóságokról felvett vagyon leltár, melyszerint a testületnek 1895. évi január 1-ig vagyoni állapota a következő:

Vagyon	36582 frt 96 kr.
Teher	5500 frt — kr.
Tiszta vagyon	31082 frt 96 kr.

Tudomásul vétetett.

8. Olvastatott a f. hó 13-án megtartott bál jövedelmének elszámolásáról felvett jegyzökönyv mely szerint volt:

Bevétel	583 frt 40 kr.
Kiadás	218 frt 55 kr.
Maradvány	364 frt 85 kr.

mely összegnek fele része a november hóban tartott elöljárósági ülés határozatához képest az iparos körnek és fele része az elaggott és munkaképtelen iparosok alaptőkéjének gyarapitására adatott.

Tudomásul vétetett.

Ezek után több számla kiutalás és kisebb jelentőségü ügyek elintézése után, elnök az ülést bezárta.

—

Iparos ifjak közgyülése.

A nagyváradi Ipartestület ifjuságának önképző egylete tisztujitó közgyülését f. hó 27-én, vasárnap, d. u. 3 órakor tartja meg. Tisztelettel kérjük ugy az egylet tagjait, mint az érdeklődő ifjuságot, hogy azon minél számosabban megjelenni sziveskedjenek. Egyben tudatjuk, hogy ha a fentirt nepon a tagok határozatképes számban nem jelennének meg, az esetben a közgyülés febr. 3-án fog megtartatni.

Tárgysorozat:

1. A választmány évi jelentése.
2. Pénztárnokok évi jelentése.
3. Könyvtárnokok évi jelentése.
4. Gazda évi jelentése.
5. A jóváhagyott alapszabályok bemutatása.
6. Tisztviselők és választmányi tagok választása.

Nagyváradon, 1895. évi jan. 25-én.

Tenkei József, id. jegyző, könyvtárnok. *Bertsey György,* elnök.

REGENY-CSARNOK.

Kisértés.

La Rosée elbeszélése. (9.)

Forditotta: **Veress Zsigmond.**

(Folytatás.)

Többre nem hallgatott, futott vissza a kertbe. A mint megjelent, Margit hirtelen fölugrott, karjait kitárta, mintha átakarná ölelni, de a következő pillanatban már leeresztette. Hátra lépett s arczát kezeivel takarta el. Marechal gyöngéden vonta le kezeit arczáról s bámulva nézett rá.

— Margit! Lehetséges!? Igazán lehetséges?

— Bocsánat, — kérte erősen elpirulva, — én már tudtam ezt hetek óta, de nem akartam önt megrémiteni. Azt hittem, hogy könnyebb lesz szóval elmondani mindent. A volt házi orvosom rettenetesen tévedett, nekem sohasem volt tüdő bajom, amint azt az itteni orvosok is bizonyitják. Oh, én . . . a legnagyobb valószinüség szerint, még évekig el fogok élni. — Én önt akaratlanul borzasztóan megcsaltam. De én mindent megfogok tenni, hogy ön boldog legyen, hogy szabadságát ismét visszakapja.

Midőn Marechal semmit sem felelt, aggodalmasan nézett rá, de arczvonásai nem árultak el haragot, sem ijedtséget.

— Kis hálátlan, — mondá halkan — de én nem tudom fölfogni, hogy ön az csakugyan, aki itt áll előttem! Minő változás!

S vizsgálódva nézett végig rajta. Arcza egészséges szinben ragyogott, vonásai gömbölyüek, teste telt, tartása szilárd volt.

— Most jöjjön, — mondá Marechal, — s fejtse meg nekem ezt az érthetlen dolgot.

— Az itteni orvosom azt mondja, hogy az én házi orvosom egész betegségemen át más betegség ellen gyógyitott, mint a milyenben szenvedtem. Tulajdonkép vérszegény és idegbajos voltam.

— Hihetetlen! Ha visszagondolok arra, hogy ön hogy nézett ki! — kiáltott fel Marechal s a Margit remegő kezét, mely az övében pihent, benső örömmel szoritá meg.

— Oh! — sohajtott Margit, — szégyenlem magamat . . . és mégis, ha tudná, hogy minő soha sem érzett öröm szállt meg, midőn az orvos kijelentését hallottam. Kezdetben nem tudtam elhinni. Mit? — kiáltottam fel — nem fogok meghalni?

— Isten mentsen! Legalább nem abban a betegségben, melyet kegyedre fogtak, — válaszolt az orvos.

— Lehetetlen, — kételkedtem én. — Ön téved orvos ur!

— Nem, — felelt — én a mint először megvizsgáltam, mindjárt tudtam, hogy nincs nagy baj.

— S miért nem mondta meg azt mindjárt Marechal urnak? — kérdém tőle.

— Mivel nem kérdezett.

— Ön csodát tett velem.

— Nem én, csak fölismertem az ön betegségét s rendeleteim beváltak. Mindenki az ön házi orvosa kivételével, megtehette volna ezt. Ismeretlen kartársam tévedését nem tudom fölfogni.

— A boldogság teljesen elkábitott. Csak a mikor magamra maradtam, jutott eszembe a gondolat: mit fog ön gondolni? De önnek szabadnak és gazdagnak kell lennie; ez egyetlen óhajom.

— De én mást is óhajtok, — nevetett Marechal, — de ne beszéljünk erről idő előtt, ezt eligazithatjuk később is. Most mindenekelőtt őrüljünk az fölgyulásán s éltessük szivből az ön mostani orvosát.

S Sándor oly boldogan, kedélyesen nevetett, hogy Margitra is átragadt.

Marechal még ugyanaz nap fölkereste az orvost s hosszabb ideig beszélgetett vele a Margit állapotáról. Midőn visszatért, ezeket mondá Margitnak:

— Minden ugy van, a mint azt kegyed elbeszélte. Már teljesen egészségesnek lehet tekinteni kegyedet, csak ugy véli az orvos, hogy óvakodnia kell a nagyobb lelki fölindulásoktól. Ez természetesen a férj dolga. S kegyed ezen feladatom teljesitését meg fogja könnyiteni.

— Oh Sándor, kérem önt, beszéljünk okosan.

— Én is azt óhajtom. Minden előtt az — okosság.

— Tehát bele fog egyezni abba amit mondani akarok? — kérdezte Margit.

— Még nem tudom, hogy mit fog mondani.

— A mi, — elakadt és elpirult — a mi házasságunkat fel kell bontanunk.

— Ugy? Ezt nem tartom természetesnek.

— Kérem, hagyjon beszélnem.

— Hát jól van, folytassa, de maradjon az okosság mellett.

— Mondja mindenekelőtt, tehetek azt a vagyonommal a mit akarok?

— Nem, tulajdonképen nem, kegyed engemet tett az egyedüli birtokossá és örökössé.

— Ugy hát ez el van intézve; de csak bele fog abba egyezni, hogy a válást a menynyire lehet, siettessük.

— Margit! ne beszéljen ilyen bolondságokat.

— Bolondság? — kiáltott fel s bámulva nézett rá.

(Folyt. köv.)

Aforizmák.

Közli: **P. R.**

Jobban kell szeretnünk a hazát, mint sem gyülölnünk ellenségeinket. (Deák Ferencz.)

*

Haza és család hasonló alapokon nyugosznak; szeretet nélkül sem egyik, sem másik nem állhat fenn. (B. Eötvös József.)

*

Nekünk magyaroknak a hazát inkább kell szeretnünk, mint bármely más népnek a föld kerekségén; mert nekünk evangéliumunk koszoszorus költőnk jóslatszerü nyilatkozata, hogy a nagy világon e kivül nincsen számunkra hely, áldjon vagy verjen sors keze, itt élnünk, halnunk kell. (Dr. Bozóky Alajos.)

*

A szabadság a legdrágább kincs, amely nemzeteket boldoggá tehet, szent tüz, a sziveket erőt meghaladó elhatározásokra gyulasztja, de nem szabadakarat nemtelen cselekedetek elkövetésére. (Dr. Valter Gyula.)

*

A hazugság a mai világ távirdája, melynek sodronyai semmi elem által szét nem zilálhatók.

*

A római jogászok életszabályai; becsületesen élni, senkit meg nem sértenni, s mindenkinek a magáét megadni.

*

Az emberi törvények csak a kart fékezik, de a vallás a sziveket szabályozza. A polgári törvények csak némely cselekedetre vonatkoznak, de a vallás kiterjeszkedik valamennyire és mindannyit az állam jólétének szolgálatába állitja. (Montesquien.)

*

A sziv nemessége, mely csak erkölcsös kebelben honol, sokkal fogékonyabb és találékonyabb az emberi társadalom szükségletén és az igazság következményei iránt, mint csupán a külső látszatott megóvni törekvő, de a belső szózattal nem igen törődő rideg ész, mely a jogszabályok sánczai mögé vonul. (Dr. Bozóky Alajos.)

———

iparággal és Gáborján községben a szalmakalap-készités pár évvel ezelőtt még a község összes lakossága által gyakorolt házi ipar volt, körülbelül 3 év óta azonban annyira megszünt, hogy ez iparral jelenleg csak 4 család foglalkozik. Foglalkozik pedig oly módon, hogy az egész család által fonott szalmát a családok egy-egy női tagja varrja; a családok saját bevallásuk szerint mintegy négyezer (4000) frt forgalmat reménylenek; 200—250 frl családonként tiszta haszonnal. Henczida község az, mely mai napig a legnagyobb részben üzi az emlitett községek kőzött ezen ipart s innen voltak a productio mérvét megvilágitó adatok is beszerezhetők, bár itt is nagyobb mérvben s a község összes lakossága által üzetett ezen ipar pár év előtt, de a kőzségben ma is 75 drb kalap varrógép van 75 család birtokában, mely családok egyenként átlag 3—3 tagot foglalkoztatnak. Az évi productió mintegy 50,000 drb kalap, nagyobb kereslet esetén azonban ugyan ezen eszközök és munkaerők mellett a produkczió évenként 100—120.000 drbig emelkedhetik; az évenkénti productum értéke körülbelül 5000 frt átlagosan, Ez a jelen helyzet: azonban támogatás s különösen pedig kellő piaczszerzés esetén az előállitás ugy mennyiségileg mint minőségileg hatványozható lenne.

* **Előkészületek a sorozásra.** A Nagyváradon állomásozó 37-ik gyalogezred parancsnoksága tegnap értesitette az alispánt, hogy a cs. és kir. 7-ik hadtestparancsnokság rendeletével az idén megtartandó fősorozásra katonai sorozó biz. tagokul az élesdi, belényesi, vaskóhi, beéli, tenkei, nagyszalontai, cséffai, tordai és berettyó-ujfalui járásokban Blaschke Jenő őrnagy és Léderer Miksa főhadnagyot, a központi, szalárdi, müzőkeresztesi és magyar-csékei járásokban nemes Enhuber Frigyes őrnagyot s Krajcsovics János hadnagyot nevezte ki.

* **Női harcz vaslapáttal.** Az emberek, de különösen az asszonyok nem igen tudnak békességben élni, különösen ha a sors az udvarba szoritja azokat, akik maguk se tudják miért, nem szivelhetik egymást. D. Jánosné V. Szilárdnéval hónapok óta »mosták« egymást, tegnap — azonban a szó nem volt elég, tettlegességre is került a dolog. Utóbbi felkapta az udvaron levő vaslapátot és ellenfelének fején hatalmas folytonossági hiányt rögtönzött, amiért ugy ő, mint a lapát, biró elé kerültek.

* **Az aradi szeszgyárak müködésének beszüntetése.** Szomoru hirt közöl az Arad és Vidéke olvasóival. Mint biztos forrásból értesül: a Mittelmann-féle aradi szeszgyárban márczius elsejétől kezdve hosszabb időre beszüntetik a szeszgyár üzemét. A gyár összes tisztviselőinek és munkásoknak a gyár tulajdonosai felmondtak egy pár tisztviselőnek kivételével. A Neumann-testvérek szeszgyárában szintén több tisztviselő és munkásnak felmondták az állását. A gyár tulajdonosok szeszkészlete olyan nagy, hogy a gyár üzemet szintén nehány hóra be fogják szüntetni. A szeszgyárak forgalmának rohamos csökkenése leginkább annak tulajdonitható, hogy az elmult évi gazdag gyümölcs-termés következtében a gazdák nagyobb szilvórium készlettel látták el magukat s igy a szilvórium a szeszt hosszabb időre a fogyasztásból kizárta.

* **A Ferencz-rendiek temploma.** A budapesti Ferenczrendiek templomában az átalakitási munkálatok nagy részével elkészültek, ugy, hogy pünkösdre már felszentelhetik a templomot. A mennyezet egészen kész, ugyszintén a két nagy plafond-kép. Jelenleg az oszlopok diszitésén dolgoznak s ha ezekkel is elkészűlnek, hozzáfognak majd a templom külsejének renoválásához. Az átalakitások rendkivül szèpitik a templomot, mert nem kimélnek semmi költséget, hogy mennél diszesebbé tehessék.

* **Verekedés a kispiaczon.** Fitor Ágoston hetyke henteslegény, Schwarcz Herman meg azt hiszi, hogy ő a mészárosok között a legderekabb. Mikor aztán ilyen két hetyke legény nem tud árulni egy gyékényen, rendesen birokra kerül a dolog. Volt nagy csetepaté tegnap a vásáros publikum nagy épülésére és csakk akkor lett vége, mikor a rendőrség közbelépett.

* **Védekezés a tifusz ellen.** A rendőrkapitányi hivatal mint elsőfoku egészségügyi hatóság a városi kőzegészségügyi bizottság által ajánlott óvintézkedésekre hivja fel városunk figyelmét, hogy a tifusz betegséget ez által lehetőleg korlátok közé szorithassuk. A rendkivül fontos közleményt, melyet hirdetmény alakjában kaptunk, egész terjedelmében azért közöljük, hogy a közönség necsak elolvassa, de tartsa is be a szaktestület által ajánlottakat,

„1066—1895. sz. Nagyvárad-város rendőrkapitányi hivatalától. Hivatalos hirdetmény. A városunkban fellépett hevenyfertőző bajokkal szemben Nagyváradváros közegészségügyi bizottságának f. évi jan. hó 21. napján tartott üléséből kifolyólag a következő óvintézkedések tétetnek közhirré: 1. Miután az orvosi tudomány mai álláspontja szerint a szennyes folyó- és talajvizben a typhus — hasi hagymáz ragályt okozó csirája leginkább tenyészik a »Körös« vizének akár ivás, akár főzésre való használata szigoruan tiltatik, sőt minthogy a mosás is előidézheti nevezett bajt, ez okból a Körös vize e czélra sem használandó. 2. Azon házabban, ahol typhusbeteg fekszik, vagy ahol ezen betegség fellépne, a kutak lezárandók s azok vize semmiféle czélra fel nem használható. 3. A körös-viznek hordókbani szállitása — a további intézkedésig — szintén eltiltatik. 4. Nem fertőzött házak kutjának vize, ha az eddig is ivásra használtatott, csakis forralt és lehütött állapotban engedtetik meg. 5. Kiváló gond forditandó a typhus-betegek ürülékeinek gyors és pontos fertőtlenitésére. A fertőtlenités mésztejjel eszközlendő. A mésztej ugy nyeretik, ha egy liter oltott mészre 4 liter viz öntetik. Ezen fertőtlenitő folyadék minden egyes ürülékhez bőven keverendő s azonnal az ürszékbe öntendő. 6. Különösen ajánltatik a vizvezetéki viz használata, ami a város minden lakosára megközelitővé tétetett. 7. A felmerülő hevenyfertőző bajok esetében a t. orvosi, illetve a rendőrkapitányi hivatal intézkedései legpontosabban betartandók. Jelen hirdetményben foglalt intézkedések áthágói a közegészségügyről alkotott 1876. évi XIV. t.-cz. 2. illetve 7. §-a alapján fognak büntettetni. Kelt Nagyvárad. 1895. jan. hó 22-én. Dr. Hoványi Ferencz, tiszti főorvos. Ifj. Rimler Károly, rendőrkapitány.

* **Baleset.** Peton Tógyer napszámos sulyos sérülést szenveeett a Rimanóczy-telepen. Az asztalosmühelyben munka után eloltotta a lámpákat és a sötétben, mikor az utolsó lámpát vissza akarta tenni helyére, kezét a padon alkalmazott kések közé nyomta. A sérült napszámost az irgalmasok kórházába szállitották.

* **Nem tudta megmondani mi baja.** Fóris Julcsa nagypiacztéri lakos tegnap hirtelen roszul lett és annyira elveszte eszméletét, hogy a közkórházba kellett szállitani. Környezete erős, egészségesnek ismerte a szerencsétlen leányt s valószinünek tartják, hogy szélütés érte.

* **Megszökött csaló.** Weltmann Vilmos eszéki lakos valami nagyobb csalást követett el és aztán megugrott. Az ottani rendőrség országosan körözi és azt hiszi, hogy Nagyvárad felé menekült. Itt keresték az ipsét, de még eddig nem volt hozzá szerencséje rendőrségünknek.

* **Agyonvert tanuló.** Nagy-Kanizsán özvegy Mileiné 12 éves fia a napokban félholtan ment az iskolából haza és néhány nap mulva meghalt. Minthogy azon hir terjedt el, hogy a fiut tanitója botjával kegyetlenül megverte, a hatóság a gyermek felboncolását elrendelte. Kitünt, hogy tényleg külerőszak okozta a halált. A tanitót még aznap vizsgálati fogságba helyezték.

Vonatok érkezési s indulási ideje.

Érkezik:	Indul:
Budapestről **2·12, 7·08, 1·50,** 7·15 — 3·46.	Budapest felé **2·25,** 8.43, **11·04,** 12·23, 2·26.
Kolozsvárról **2·18, 10·44,** 11.41, 8·00, 8·38.	Kolozsvár elé **2·19, 7·15, 2·24,** 4·00, 12·05.
Szegedről 8·30, 9·32, 5·30.	Szeged felé 4·25, **7·33,** 10·15.
Aradról 9·32.	Arad felé 4·25.
Vaskóh-Belényesről 11·28, **9·07.**	Vaskóh-Belényes felé **5·10,** 2·10.
Gyoma-Kótról 10·10, **8·02.**	Gyoma-Kót felé 7·00, 2·05,
Érmihályfalváról 8·15, **9·22**	Érmihályfalva felé 6·45, 4·40.

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

Farsang.

A második tiszti estély.

A nagyváradi helyőrség katonai tudományos és kaszinó egylete tegnap este tartotta a Fekete Sasban második tánczestélyét. Felesleges mondanunk, hogy a mulatság pompásan sikerült, erre nézve elég garanczia rejlett a fényes uniformisok fess viselőiben, kik ha kezükbe vesznek valami mulatságot, akkor annak okvetlenül sikerülnie kell.

Mit mondjunk még? Hogy ez a pompás tánczestély beillett volna egy bálnak is, hogy a tegnapi éjszaka dobogásba hozta Nagyvárad valamennyi jelenlévő bájos szőke és barna tündéreinek szivecskéjét, titkos reménységgel töltötte el az eladó lányok mamáit s még komorabbá tette s szabó kontókkal már ugy is elég megnyomoritott papák és férjek orczáit. — Ennek a megéneklését már csak bizzuk rá a jó öreg, de még mindig fess Karnevál herczegre, ki tegnap haját tépte dühében, mert már kimeritette szótára valamennyi dics kifejezését s még sem talált elég ragyogó szavakat a tegnap éjjeli pezsgő hangulat festésére. Ott voltak:

Leányok: Baróthy Erzsike, Baróti Ilonka, Bach Margit, Beczkai Gizella, Bige Ilonka, Busch Erzsike, Balogh nővérek, Des Escherolles Kruspér Laura, Farkas Mariska, Bárczy Margit, Glatz nővérek, Csányi Margit, Jelentsik nővérek, Magyar nővérek, Király Erzsike, Örley Paula, Petruss nővérek, Pokorny Marien, Szücs Irén, Serényi Vilma, Sipos Elza, Sebő Annuska, Zigre nővérek, Marianescu Délia, Kepes Gizella, Oláh nővérek, Pauer Mariska, Petri Margit, Sonnenfeld Alice, Göndöcs Irén, Serly nővérek, Fesztl Karola, Fuchs Helén, Werttán Mária, Cseresnyés Lujza, Protinger Karola, Steinbach Ella, Werthemstein Rózsika, Alice.

Asszonyok: Baróthy Ákosné, Bach Nándorné, Busch Dávidné, Bige Gyuláné, Csák Máténé, Beczkay Lajosné, Glatz Vilmosné, Hlatky Endréné, Giraud Ottomárné, Kunz Gusztávné, Pokorny tábornokné, ifj. Rimanóczy Kálmánné, Sipos Árpádné, Teleszky Josefin, Zigre Miklósné, Marianescu Athanázné, Balogh Lászlóné (Szalonta), Csányi Istvánné, Fényes Endréné, Stern Mártonné, Sonnenfeld J-né, Steinbach Ervinné, Pollak Jeremiásné, Blasche őrnagyné, Fesztl századosné, Petrys Jánosné, Wechsler Adolfné, Cseresnyés Albertné, Sreiter főhadnagyné, Escherolles K. Sándorné, Szokoll Wildburg századosné, Szählender Károlyné.

—

Malom-bál.

A László-malom éhező munkásai fölsegélésére tegnap tartották meg a bált. Önkéntelenül eszünkbe jut a kontraszt mely az éhezők és bál között van. Nem több jutna az éhség csillapitására, ha a résztvevők a mit a bálban elköltnek csak egy negyedét is adnák a nemes czélra? De hát önző az ember, s a segitség czimén szeret mulatni. Mulattak is jól és sokáig kivilágos viradtig.

Bálanya Harmath Károlyné urnő volt. A zenét Varga József, a kitünő ételeket és italokat Czeglédi Sándor szolgáltatta. A tánez ügyes rendezését Kovács Kálmán vezette. A négyeseket 60 pár tánczolta.

Jelen volt notabilitások:

Harmath Károly, Weingärtner Andor, Hollósi Dezső, Welsz Nándor.

Asszonyok: Billeg Jánosné, Balog Lajosné, Fischer Józsefné, Erdélyi Gyuláné, Gara Dánielné, Horváth Ferenczné, Kovács Lászlóné, Lunczher Béláné, Klein Henrikné, Konád Károlyné, Krizsán Lázárné, Major Imréné, Oláh Jánosné, Por Lajosné, Pap Jánosné, Szliva Józsefné, Schopper Györgyné, Szabó Jánosné, Simándi S.-né, Simictky Józsefné, Varga Sándorné, Welsz Nándorné.

Leányok: Billeg Anna, B. Lénárt Piroska, Domokos Juliska, Engel Fani, Goldberger nővérek, Havas Julcsa, Handzó Emma, Karancsi Juliska, Klein nővérek, Klein Katalin, Kasthrein Betti, Krizsán Erzsébet, Mester Juliska, Méter Juliska, Mogyorós Mariska, Rapoh Zseni, Papp Mariska, Róz Katicza, Szliva Juliska, Szagán Nina, Szabó Gabriella, Szijártó nővérek, Tokai Mariska, Takács Mariska, Welsz nővérek.

TÁRSULAT.

A Sebes-Kőrös társulat közgyülése.

A Sebes-Körös vizszabályozó és ármentesitő társulat tegnap tartotta közgyülését.

Jelenvoltak: Gróf Csáky Lajos társ. elnök, Örley Kálmán társ. alelnök, Steineker

Gábor kir. főmérnök min. megbizott, dr. Fazekas Imre, Hegedüs Mihály, Hoffman Mihály, Jelentsik István, Tokay Elek, Hajduska Emil, Weiszlovits Gyula, Ambrózy Márton, Budai János, Szatmáry Mihály, Fleiser Miksa, Csorvási Ferencz, Parag Lajos, Király Ferencz, Schvarcz Ferencz, Weigl Róbert, Steinbach Ervin, Csánky Béla, Czeglédy Imre társulati tagok, továbbá Pekanovits Imre társ. igazgató főmérnök, Tabéry Ármin társ. szakasz-mérnök és Ficzek Lajos társ. pénztárnok.

1895. évi költségvetés.

A választmány bemutatja a földmivelési miniszternek 1894. évi 67373 sz. leiratát, melyben a társulatnak 1895. évre szóló költségvetése nyert jóváhagyást, mely szerint a társulatnak fenntartási kiadásai 207606·90 forint a befektetési kiadások pedig 24150·00 frtot teszsznek ki, a társulati bevételek összegét pedig 225125·72 frt képezi. Ezen felül a társulat árvizvédelmi alaptőkéje kiteszen 13100·00 frtot, a tüzbiztositási alap pedig ez idő szerint 1648·00 frt.

Müszaki ártérfejlesztés.

A földmivelésügyi miniszter 1894-ik évi 76284 sz. intézkedésével jóváhagyta a társulatnak azon kérelmét, miszerint a b.-böszörményi hid alatti folyó illetőleg ártérszakaszra nézve az 1855. évi nagy viz elejtése mellett egyedül az 1887. évi ott eddig legnagyobbnak ismert viz képezze az ártérfejlesztési vizszint, a mely körülményből kifolyólag felmentetik a társulat az 1884. évi XIV. tcz. 15. §-ban előirt árvizkulcs megállapitásától is.

Ezzel kapcsolatban a közgyülés a választmányi javaslathoz képest a Sebes-Körös folyó b.-böszörményi hid feletti szakasz, illetőlee az ujból készitendő ártérfejlesztésre nézve az 1881. évi nagyvizet fogadja el mint ártérfejlesztési vizet, a melyre nézve az igazgató főmérnöki részletes javaslat a legközelebbi gyülésnek lesz bemutatandó.

Elhatározta továbbá a közgyülés, hogy a már jogérvényre emelkedett ártérre nézve a további munkálat, az osztályozás folyamatba vétessék a mely czélból az 1884. évi XIV. t. cz. határozmányaihoz képest megalakitja osztályozási bizottságot grót Csáky Lajos társulati elnök, Örley Kálmán t. alelnök, Lukács Antal, Hlatky Endre, Steinbach Ervin, Jelencsik István, dr. Fazekas Imre, Madary István, Hoffmann Mihály, Hegedüs Mihály és Pallay Lajos urakból.

A társulati tisztviselők és alkalmazottak nyugdija.

Már az 1894 évi julius hóban tartott közgyülése jóváhagyta a társulati tisztviselők és alkalmazottak érdekében megalkotott alapszabályzatot, amelyre nézve a földmivelési miniszternek 1894. évi 52B81 sz. leiratához képest azon módositások tétettek, hogy azon tisztviselők és alkalmazottak, kik 10 év betöltése előtt válnak munkaképtelenné, kielégitésben részesittessenek, és hogy ezek özvegyei és árvái is nyugdijban részesittessenek.

Belviz munkálatok.

A közgyülés tudomásul vette az igazgató főmérnöknek az eddig teljesitett belvizmunkálatokra vonatkozó jelentését, mely szerint 1893. évben kiadatott a jobbparti belvizrendezési müvek épitésére 76215·19 frt, 1894. pedig 14414·91 frt, vagyis eddig összesen 220630·10 frt.

Kiemeltett 1893. évben 217165 köbmt. földtömeg, 1894. évben pedig 510111 köbmt. vagyis összesen 727276 köbmt.

Épitetett eddig összesen 11 db egy és két járatu fahid, melyek egyenkint átlag 20 méter hosszuak.

Épült összesen egy nagy felhuzó kapunkkal ellátott betonzsilip és 16 db betoncsőzsilip.

A balparti belvizrendezésre nézve tudomásul veszi a közgyülés az alispáni épitési engedély-okiratot.

TÁVIRATOK.

Országgyülés.

(Folytatás.)

Szilágyi Dezső elnök 10 percz szünetet ad. Szünet után felszólalt

Zichy Jenő gróf, aki személyes kérdés czimén Pulszkynak válaszolt.

Okolicsány László kéri a Házat, hogy beszédét holnapután mondhassa el.

A Ház **Szilágyi** elnök és **Hoitsy** Pál felszólalása után erre engedélyt ad.

Következik

az interpellácziő.

Sima Ferencz a belügyi és földmivelésügyi miniszterekhez interpellácziót intéz. Kérdi: van-e tudomása a miniszteréknek a szegény, tudatlan nép közt, a vagyonfelosztás tendenciájával folyó szocziálista izgatásokról, amelyek külföldről táplálva, immár az egész alföldön és délvidéken elterjedt? S ha van tudomása: hajlandó-e a veszedelem meggátlására sürgősen törvényjavaslatot terjeszteni a képviselőház elő.

Szilágyi elnök az ülést berekeszti.

A képviselőház ülése.

Budapest, jan. 26. (Saját tud. táv.) A képviselőház legközelebbi ülése január 28-án hétfőn délelőtt 10 órakor lesz, mely alkalommal tovább tárgyalják a költségvetést. Szólásra iratkezott: Hévizy János, Batthyány Tivadar gróf, Thaly Kálmán, Győrffy Gyula, Kemény Pál, Szapáry László gróf, Bartók Lajos, Hock János, Péchy Tamás, Sághy Gyula, Drakulics Pál és Boda Vilmos az ellenzék — Berzeviczy Albert pedig a kormánypárt részéről.

A miniszterek Bécsben.

Budapest, jan. 26 (Saját tud. táv.) Bánffy Dezső miniszterelnök és Lukács László pénzügyminiszter ma reggel érkeztek Bécsbe és a magyar miniszterium palotájában szállottak meg. Bánffy miniszterelnök és Lukács pénzügyminiszter Jósika báró miniszterrel érkeztek és ezután meglátogatták a közös minisztereket, Windischgrätz herczeg osztrák miniszterelnököt és Plener és Wurmbrand minisztereket. Bánffy báró miniszterelnököt a király holnap délelőtt magánkihallgatáson fogadja. A miniszterelnök hétfőn mutatkozik be az uralkodóház tagjainál. Lukács pénzügyminiszter holnap visszautazik Budapestre, hogy hétfőn a főrendiház pénzügyi bizottságának ülésén részt vehessen. Holnap érkezik Bécsbe Dániel Ernő kereskedelmi miniszter.

A kalocsai káptalan gyásza.

Budapest, jan. 26. (Saját tudósitónk távirata.) Lichtensteiger Ferencz kalocsai nagyprépost és fölszentelt püspök ma éjjel Kalocsán meghalt.

Bizottsági választások a képviselőházban.

Budapest, jan. 26. (Saját tud. táv.) A képviselőház bizottságaiban már régebben több hely üresedett meg s ezeknek az üresedéseknek számát az uj miniszterium megalakulása jelentékenyen megszaporitotta. A közoktatásügyi bizottságban Schwarcz Gyula lemondásával, a közigazgatásiban Perczel Dezsőnek belügyminiszterré való kinevezésével megüresedett az elnöki hely. Dániel Ernőnek és Wlassics Gyulának miniszterekké való kineveztetése folytán a pénzügyi és igazságügyi bizottságokban egy-egy hely megüresedett, de más bizottságokban is több az üresedés. Ezeket a bizottsági tagsági helyeket a képviselőház jövő hó elején fogja betölteni.

A milleniumi kiállitás.

Budapest, jan. 26. (Saját tud. táv.) A kereskedelmi miniszter megbizta Hankó Vilmos drt., hogy a magyar eredetü régi természettudományi eszközöket, a magyar találmányokat és felfedezéseket kutassa ki a milleniumi kiállitás idejére s azokat a kiállitáson mutassa be. Hankó a következő csoportokat fogja összeállitani: Az aranycsinálás eszközei, régi orvosi, gyógyszerész és csillagászati eszközök, régi fizikai és kemiai iskolaszerek, magyar találmányok, eszközök, amelyeket történelmi nevezetességü férfiak használtak s a melyekkel a régi magyar tudósok dolgoztak.

A valuta.

Budapest, jan. 26. (Saját tud. táv.) Az államjegyek levonásában ujabb lépés történt. A kormány beszüntette nemcsak az egy forintosok, hanem az öt és ötven forintos jegyek kiadását is. Lukács László pénzügyminiszter ez intézkedésével egyidejüleg az osztrák-magyar bank is beszüntette az államjegyek kiadását. Á jegybank budapesti főintézete tegnap utasitást kapott a bécsi kormányzóságtól s ennek következtében a mai naptól kezdve semmiféle államjegyett sem hoz a forgalomba, sőt az összes hozzá érkező ily papirpénzt is visszatartja.

50,000 rubel iróknak.

Budapest, jan. 26. (Saját tudósitónk táv.) Pétervárról telegrafálják: A czár elrendelte, hogy az államkincstárból évenként 50,000 rubel adassék szükséget szenvedő tudósoknak, iróknak és publicistáknak, részint egyszeri segély, részint élethosszíglani nyugdij gyanánt. A közoktatási miniszter, a pénzügyminiszter és a tudományos akadémia elnöke megbizattak, hogy a segélyezés szabályait megállapitsák.

A török követ a királynál.

Budapest, jan. 26. (Saját tud. táv.) A király ma fogadta ünnepies kihallgatáson Golib bey-t az uj török nagykövetet, aki bemutatta a megbizó-levelét. A ceremóniánál a török nagykövetség tisztviselői is jelen voltak. A nagykövet később magánkihallgatáson volt Ő Felségénél.

A pósta tisztek és a válság.

Budapest, jan. 26. (Saját tud. táv.) A kormány-válságnak a pósta és távirótisztek adták meg leginkább az árát. A pósta tisztek előléptetése és fizetés javitása ugyanis mindig az uj év első hetében szokott történni, de az idei uj esztendőt nagyon keservessé tette rájuk nézve a válság. Nem jött sem kinevezés, sem fizetés javitás. A postatisztek ez iránt kérdést tettek s azt a választ kap-

ták, hogy a régi kormány nem intézkedett e tárgyban, az uj meg nem hajlandó foglalkozni most az előléptetésekkel s a fizetés javitásokbal.

Horvátország s Dalmáczia egyesitése.

Budapest, jan. 26. (Saját tud. táv.) Spalateban Tommaseo Leonard dr. elnöklete alatt bizottság alakult, amely Horvátország s Dalmáczia egyesitése érdekében népgyülést hivott össze február 3-ára. A gyülést szabad ég alatt a Marmontmezőn tartják a következő napirenddel: Inditvány egy tiztagu külön bizottság megalakitása végett, mely Horvát- és Dalmátország egyesitése érdekében közösen képviselné a két országot s mely ez értelemben feliratot terjesztene a kiraly elé. E tiztagu küldöttség tagjainak megválasztása. Inditvány arra nézve, hogy mindama dalmát képviselők iránt, akik a jan. 14-diki tartománygyülésen a két ország egyesitéséről szóló felirat ellen szavaztak, bizalmatlanságukat fejezzék ki.

A franczia kormányválság.

Budapest, jan. 26. (Saját tud. táv.) Párisból érkezett telegram szerint a Ribothoz tegnap estére összehivott tanácskozás éjfélutáni 1 óráig tartott. Biztosnak veszik, hogy Ribot a miniszterelnökségen kivül a pénzügyi tárczát is átveszi. Ribot ma folytatja a kabinetalakitásra vonatkozó alkudozásait.

A bolgár konfliktushoz.

Budapest, jan. 26. (Saját tud. távirata.) Szófiából jelentik hogy Radoszlavov volt miniszter, a szabadelvüek vezére rendkivül érdekes nyilatkozatot tett a helyzetről, amelyet az uj fogyasztási adótörvény teremtett. Radoszlavov kijelentette, hogy ha Sztojlov miniszterium kénytelen volna lemondani, ugy ő alakithatna olyan kabinetet, amely az uj fogyasztási törvény nélkül is tudna kormányozni, mert nem csupán Ausztria-Magyarország van e törvény ellen, hanem egész Bulgária is. Ő felfüggesztené a törvényt és a régi költségvetéssel kormányozna. A kamara feloszlatása és az uj választások bizonyára olyan többséget alkotnának, a mely nem cselekednék Ausztria-Magyarország ellen. Ellenzéki állást csak Karavelov és Czankov foglalnának el, mivel Sztambulov támogatná kormányát, annál inkább, mert a Sztambulovpárt egy-két tagja is belépne az ő miniszteriumába.

Botrány a tartománygyülésen.

Budapest, jan. 26. (Saját tud. táv.) Bécsből telegrafálják, hogy az alsó-ausztriai tartománygyülésen ma hatalmas botrány történt. A szegényekre vonatkozó törvény tárgyalásánál Gregorig antiszemita képviselő azt a vádat hangoztatta, hogy a klosterneuburgi községi számadásban olyan összeg szerepel, amelyet Granitz dr. megválasztására forditottak. Gregorig erős kifejezéseket használt a zsidók ellen, a miért a tartományfőnök rendreutasitotta. Gregorig ismételte a vádjait, mire az elnök megvonta tőle a szót. Óriási lárma s dörömböles keletkezett erre s a zajból ezeket a kiáltásokat lehetett hallani: Gazság! Zsiványség! Disznók! Szélhámosok! A tartományfőnök erre kijelentette, hogy bezárja az ülést, mire Paecher képviselő felugorván igy kiáltott fel:

— E jogtalan ülés bezárásáról beszélünk még a jövő ülésen.

Azt hiszik, hogy az esetnek nagyon komoly következései lesznek. Az ülés végén a karzaton a liberalisok s antiszemiták összeverekedtek s a rendőrségnek kellett a verekedő közönséget kizavarni a karzatokról.

A bányaleg.

Budapest, jan. 26. (Saját tud. táv.) Aninán az államvasutak kőszénbányájában, mint egy telegramm jelenti, nagy szerencsétlenség történt tegnap.

Egy 500 méter mélységü tárnában fölrobbant a bánya leg s öt bányászt összeégetett.

A robbanás áttörte a falat s a szomszédos tárnában is több bányászt megsebesitett. A mentési munkálatok folyamatban vannak.

Közgazdaság.

200.000 forintos állam-kölcsön.

— Keresk. és iparkamara ülése. —

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara tegnap délután ülést tartott, melynek egyetlen tárgya volt a László-malomnak kieszközlendő államkölcsön tárgyában szerkesztett memorandum tárgyalása.

A gyülésen jelen voltak: Janky József elnöklete alatt Reismann Mór, Bertsey György alelnökök, Hoványi Géza, Kunz Gusztáv, Csobánczy Lajos, Voszka Ferencz, Mihalovits János és Weisz Gábor kamarai tagok.

Janky József elnök előterjesztette, hogy a »László«-malom válságából kifolyólag kötelessége a kamarának, mint szaktestületnek a miniszter figyelmét felhivni azon kereskedelmi, ipari és közgazdasági hátrányokra, amelyek a kamara területén tapasztalhatók ezen ipari telep megszünése esetén.

Ezért hivta egybe az ülést és kéri a megjelenteket, hogy vegyék tárgyalás alá a titkár által készitett azon memorandumot, mely 200.000 frt kamat nélküli kölcsönt kér husz évre az államtól.

Bertsey György alelnök korainak találja a kamara akcióját.

Hoványi Géza és Ullmann Izidor ellenkező álláspontot foglalnak el és felvilágositják az előttük szólót, hangsulyozván a memorándum mielőbbi felterjesztését.

Elnök felhivására dr. Sarkadi Lajos titkár olvasta fel a memorandumot, melyet kivonatban alább közlünk.

Hoványi Géza szükségesnek tartja még kifejteni a feliratban azt is, hogy nem egyedül az üzelmek okozták a válságot, hanem az is elősegitette, hogy a vállalat csekély tőkével indult meg és nagyobbrészt ezért van szükség a kért államkölcsönre is, mert tartani lehet ujabb kisérletezéstől e nélkül.

Ezzel a kiegészitéssel a memorandumot aztán egyhangulag elfogadták és kapcsolatosan elhatározták, hogy azt a kereskedelmi miniszterhez felterjesztik, egyuttal megkeresik Biharvármegye és Nagyvárad-város törvényhatóságát az iránt, hogy hason szellemü felirattal vegyék pártfogás alá a »László«-malom ügyét.

Ezen kivül a biharmegyei országos képviselő uraknak is megküldik a peticziót és felkérik őket, hogy hassanak közre befolyásukkal a czélba vett kölcsön megnyerése.

A közérdekü felirat bivonata ez:

Minthogy a »László« gőzmalom éltető szervezete volt e megye mező- és közgazdasági életének, a kamara mindig igyekezett a miniszteriumtól kedvezményeket eszközölni ki a malom számára, de sajnos, hogy e jó akarat eredményét az ismeretes bünös üzelmek megsemmisitették s a közgazdasági életet legnagyobb támaszától fosztották meg; s ezzel beállott az általános üzleti pangás.

Mind e bajok orvoslására okvetlenül szükséges volna egy uj malom felállitása. Ezt kivánja a közérdek s a gazda közönség, a kis ipar és kereskedés érdekei. De kiválóan tekintetbe veendők azok a munkások kik a László-malom bukása folytán kereset nélkül maradtak.

A társadalom megtett mindent, hogy a megbukott vállalatot ujból talpra állitsa. De a zavart hitel viszonyok miatt eredmény nélkül maradt minden törekvése.

Pedig a malom fennállása városi és állami érdek is, mert ez által mindkettő jelentékeny adóhoz jut.

Kétségtelen tehát, hogy közérdek egy megfelelő üzemképességgel biró malom gyors üzembe hozása.

Kéri a kamara a minisztert, hogy közrehatni méltóztassék, az által, hogy a szóban forgó malom üzembe hozására 400—500 ezer frt alaptőkével alakulandó részvénytársaságnak 20 évre 200.0000 frt kamat nélküli kölcsönt engedélyezzen.

—

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. január 25.

I. Készáru üzlet. Élénkebb vételkedv mellett a hangulat ma kedvezőbbé vált és készbuza ára valamivel emelkedett. A forgalom hazai buzában 25,000 q.-t tett ki.

Idegen buzák élénk kereslet tárgyát képezték. Malmaink állitólag keverési szükségleteik fedezésére nagyobb mennyiségü aldunai buzát kerestek és az oláh buza hiányában szerb buzát vásároltak, melyből emelkedő árak mellett 14.000 q. kelt el.

Rozs irányzala csendes, az árak nem változtak.

Árpa irányzata nyugodt.

Tengeri irányzata szilárd. Uj áruért 6.10—6.24 forintot fizetnek. Orosz tengeri 6.15 frton kináltatik.

Zab irányzata szilárd. Elkelt: 190 q. 6.30 frt, 200 q. 6.15 frt, 400 q. 6.10 frt, 200 q. 6·95 frt, 150 q. 5.85 frt, 150 q. 5·10 frt készpénzfizetés ellen.

II. Határidő üzlet. A hideg időjárás szilárditólag hatott az üzletre. Buza 2 krral, rozs 4 krral, tengeri 4—6 krral javultak és a vevők tulsulya a délutáni forgalom alkalmával ezen emelkedett árakat fentartotta. Első sorban rozs és tengeri képezik a spekuláczió bevásárlási czikkeit.

Előfordult kötések: buza tavaszra 6.61—6.64 frt, buza őszre 6.99—7.02 frt, rozs tavaszra 5.56—5.60 frt, tengeri máj.—jun. 6.27—6.32 frt, zab tavaszra 6.03—6.06 forint, káposzta-repcze augusztus—szeptemberre 10.80—10.85 forint.

—

Sertés-üzlet.

Kőbánya, január 25. Készlet: 114.716 drb. Urasági öreg kövér I. rendü: 41½—42 kr.; közép: 41½—42 kr.; süldő kövér: 43—44 kr.; sovány: 43—44 krajczár; Román: —·—.; Szerb kövér 41½—42 kr; könynyü 39—41. A hizott sertés üzleirányzata lanyha.

—

A budapesti érték-tőzsde hivatalos árjegyzései

1895. január 25.

Befizetés	Az értékpapir neve		Árfolyam
	Aranyjáradék . . .	4%	124·25
	Koronajáradék . . .	4%	99·—
	Magyar regále-kötv. .	4½%	101·25
	Magyar földteherm. k.	4%	98·25
	Tiszai és szegedi nyer.	4%	144.—
	Osztr. aranyjáradék .	4%	126.25
	1860. államsorsj. . .	5%	163·25
	Kisbirtokosok földhit.	5%	—·—
	» »	4½%	103·—
	Magyar földhitelint. .	4½%	101.—
	» »	4%	99·—
	Magy jelzáloghitelb. .	4½%	101·—
	Pesti magy. ker. bank	4½%	100·50
	» » » »	4%	97·50
500	Pesti magyar keresk. bank .		1330·—
300	Egyesült főv. takarékpénztár		1345·00
300	Magyar orsz. közp. »		863.—
1000	Pesti hazai első »		9300·00
1000	Első magy. ált. bizt. társ.		4110·00
500	Első bpesti gőzmalom r. t.		2200·00
150	Victória gőzmalom		241·—
160	Kőbányai gőztéglagyár t.		
100	Magy. aszf. részvény társ.		302·—
20	Salgótarjáni kőszénbánya		
400	Ganz és társa		2250·00
	Arany cs. és kir.		5·84
	» 20 frankos		9·85
	» 20 márkás		12·17

———

HIRDETÉSEK.

Czélunk olcsó és jó kiszolgálás!

Legujabb kalapok!!

Van szerencsénk a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a Déri-házban levő **czipő-üzletünket feloszlattuk** és a Zöldfa-utcza

Dr. Munk-féle bazárépületben

egy a mai kornak megfelelő

uri divat-üzletet

rendeztünk be.

Legnagyobb választék és legjutányosabb árak.

Kalapok, ingek, gallérok, nyakkendők, kesztyük, valódi Jäger-ingek, harisnyák, illatszer, pénz- és szivartárczák. Esőernyók, sétapálczák, legújabb patent bőr **Camaschnik,** valódi **orosz Callotsnik** stb.

A legnagyobb raktár férfi-, női- és gyermek-czipőkben.

FELTÜNŐ OLCSÓ ÁRAK.

Nádor L. és Társa, Nagyvárad.

(16) 10—7

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Szeplő és májfolt ellen Eszéki Salvator-szappan és Spitzer-féle arczkenőcs.

Karlsbadi czipők és valódi grácz Hallina-csizmák.

Czélunk olcsó és jó kiszolgálás!

Meghivás.

A „Biharmegyei takarékpénztár“ Nagyváradon

XXII. évi rendes közgyülését

f. évi február hó 9-én d. e. 11 órakor az intézet üzlethelyiségében tartandja meg, melyre a t. cz. részvényes urak ezennel meghivatnak.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentéseinek előterjesztése és a lefolyt évi számadások és mérleg feletti határozat hozatal.

2. Igazgatósági javaslat az alaptőke felemelése és azzal kapcsolatban az alapszabályok 3. 9. §§-ai esetleg az 54. 5.7 és 65. §§-ainak megváltoztatása tárgyában.

3. Az igazgatóság lemondása és a felmentvény megadása.

4. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság tagjainak megválasztása és a választmánynak kiegészitése, az alapszabályok 71. §-a értelmében.

5. Netalán beadandó inditványok tárgyalása.

Nagyvárad, 1895. január 21.

Az igazgatóság.

Azon t. cz. részvényes urak, kik a közgyülésen résztvenni akarnak, felhivatnak az alapszabályok 46. §-a szerint részvényeiket 3 nappal a közgyülés előtt az intézet pénztáránál letenni. (27) 2—4

20688. szhoz.
1894. tkv.

Árverési hirdetményi kivonat.

A nagyváradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy a nagyváradi latin szertartásu káptalan és a biharmegyei takarékpénztár végrehajtatóknak Parisek Mihályné Schmidt Erzsébet elleni végrehajtási ügyében az ujpalotai 20. sz. tjkvben A I. 17. r. sz. alatt foglalt belteleknek és A I. 26—33. r. sz. alatt foglalt külső földeknek Parisek Mihályné Schmidt Erzsébet tulajdonául felvett fele részére a végrehajtási árverést elrendelte és annak foganatositására határidőül **1895. évi február hó 12-ik napjának délutáni 2 óráját** Ujpalota község közházához kitüzte.

Kikiáltási ár 462 frt 50 kr., azonban az árverésre kitett ingatlanság szükség esetén ezen áron alul is el fog adatni és az árverés a biharmegyei takarékpénztár kivánságára akkor is meg fog tartatni, ha attól a nagyváradi latin szertartásu káptalan elallana.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben v. egy óvadékképes értékpapirokban letenni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnál és Ujpalota község elöljáróságánál tekinthetők meg.

Kelt Nagyváradon a kir. törvényszéknél, mint telekkönyvi hatóságnál 1894. évi deczember hó 4-ik napján.

Bary József,
királyi törvényszéki biró.

(29) 1—1

Tejeladás.

A nagyváradi l. sz. káptalani uradalom micskei gazdaságából naponkint literes és félliteres bedugaszolt palackokban, kifogástalan minőségü, egészséges tej fog Nagyváradra a vevők részére beszállittatni.

Megrendelést elfogad az uradalom központi irodája Barátok-utcza 854. sz. a. s ugyanott az eladás feltételei is megtudhatók.

Szabó Ferencz,
uradalmi igazgató.

(2) 0—9

Szent László-nyomda-részvénytársaság Nagyváradon.